Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 29 июнь, 1978 шу. ● № 77 (5897). ● Мах 2 кеп.

ПЯТИЛЕТКА ЗАДАНЕШ ТОЛАМЕ КХОАЧАШЪЕ

Дерригача советски халкъо санна Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша а чІоагІа дегаш айденна, шоай денале программа санна тІаийцар 1978 шера социалистически яхь йоаржаярах дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Из Письмо дувцаш къахьегача коллективаша шоашта тІаийцар керда, кхы а доккхагІа дола социалистически декхараш.

Тахан иттлагІча пятилетка шин шерей ах шерей баьча балха итогаш еш вай ала бокъо а йолаш ях республика экономикей культурей дегІайоалаеча дикка дІахьалхашка дахад вай.

КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъеш, кхоалагІча шерей бІарччача иттлагІча пятилеткан план ханал хьалха кхоачашъяра тІехьа, общественни производства эффективность айяра, берригача балха дикал лакхъяра тІехьа шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьийгача республика промышленни предприятей коллективаша продукци маьхалъяккхара боарамеи дукхагІа йола продукци арахецареи иттлагІча пятилетка шин шерей ах шерей план 1978 шера 18 июне, ханал 12 ди хьалха кхоачашъяьй.

Пятилетка шин шерей ах шерей план толаме кхоачашъяьй «Красный молот», «Электроприбор», «Пищемаш», ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент», электромеханически, медицински инструментий, ВНПО «Союзпромавтоматстром», опытно-экспериментальни заводий, швейни производственни объединене, Грозненски маькхъеча комбината, кхы дуккхача коллективаша.

Парте обкомо, горкомаша, райкомаша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша баьча организационни политически балхах даьнна беркат да из.

Цхьабакъда толамаш кхы а дикагІа хургдар, нагахьа санна ерригача а промышленни предприятей коллективаша партеи правительствай Письмо тІа ма-яххара болх баь баларе.

Шин шерей ах шерей планаш кхоачашъяьяц «Грознефтеоргсинтез», «Чечeнингушвино» объединенеша, республика моттигерчеи кхачани промышленноста министерствай цхьайолча предприятеша, царна тІа доккха декхар дисар. Цул совгІа дукха предприятеш я къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачаш ца еш, продукцега дІалодар лохде дезача дукхагІа хулийташ, материальни ресурсаш йоагІачул дукхагІа дІаухийташ, къахьегама овсарле лакхъярал дукхагІа балха алапен фонд дІаухийташ.

Уж деррига цІенхаштта дола кхоачамбоацараш хиннад дукха ха йоацаш хиннача КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюрос белгал ма-дарра цхьайолча парте горкомаша, къаьстта вьлча Грозненски горкомо, Шалински, Наурски, Ленински, Назрановски райкомаша, Письмо тІа оттадаьча керттерча декхарех цаІ — шера хьалхарча деношка денз балха лерттІа ритм, паччахьалкхен плана заданеши социалистически декхараши ерригача къахьегача коллективаша кхоачашделга Іалаш ца даьндаь. Партийни комитеташи юххьанцарча партийни организацешеи тІахьожам мела лоаттабу пятилетка заданеш кхоачашъяра тІехьа.

Парте Грозненски горкомо, Шалински, Сунженски райкомаша, дукхача партийни, советски, профсоюзни организацеша, боахамий кулгалхоша де доагІар дац къахьегама овсарле лакхъяра, цІенхаштта тІехьадусилга дІадаккхара. Алхха дІабахача пхе бетта къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхоачаш ца еш йисай 13 предприяти. Царех я рудни йоаца гІишлошъю материалаш хьайоахеи чакхйоахеи Карабулакски завод, Шалински кхачан комбинат, радиотехнически завод, производственни текстильно-галантерейни объединени.

Из тайпа хьал оттаргдацар цу предприятей партийни организацеша, кулгалхоша социалистически яхь лерттІа вІаштІехьъяьккха яларе. Яхье баьнарий низаш производство дегІайоалаяра, технически прогресс сихъяра хьалда дола декхараш кхоачашдара тІадерзадаьдаларе, Письмо тІа белгалъяь дикагІа йола починаши новаторий опыти шерра балха юкъейоалаяьяларе.

Города-турпала Минска Ленина ордени «Дошо Седкъа» яха медали дІалуш ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева аьлар: «1979 — 1980 шерашка вай массане а чІоагІа тІатеІІа болх бе безаргба. Пятилетка заданеш бІарчча кхоачашъяра юхедисача шин шера дикка лакхъе еза производство дегІаяра темпаш, къахьегама овсарле, кхы дукха хьокхамаш тоаде деза.

Парте оттадаь керттера декхар да производства эффективность лакхъяр. Из кхоачашдара оарцагІйоах вай ерригa къахьега коллективаш... Цунца дийза къаьстта лоархІам болаш да кхомбара режим чІоагІъяр, ерригача моттигашка боахама расчет чІоагІъяр, хІаьта эггара хьалха, планови дисциплина тІера ца доалаш чІоагІа лелаяр... Каст-каста планови хьокхамаш «керттерчарнеи» «шоллагІча планагІа доагІараштеи» декъ вайцига. «Керттера дараш кхоачашде а гІерташ» шоллагІча планагІа дараш да яхарашка йоакхо ца еш хьеж. План кхоачашъяь лархІа йиш яц чІоагІдаьча дерригача хьокхамашта из кхоачашъяьеце.

Планови дисциплина лелаяр — из да планаш кхоачашъяра корта болаш, хІара денна тІахьожам лоаттабар, планови дисциплина телхаерашкара хьадеха доагІар чІоагІа хьадехар».

Новкъоста Л. И. Брежнева из указани хила еза парте горкомий, райкомий, производствана тІахьожам лоаттабеча балха тІа керттера. ХІара предприяте пхе шера план кхоачашъелга малагІча хьал тІа да хьажа еза партийни комитеташ, хІаьта гІулакх доагІача министерствашца, ведомствашца цхьана тІехьадисар дІадаккхара де доагІар белгалде деза.

Партийни организацешкареи къахьегача коллективашкареи гІулакхаш леларах бола коммунистий бехктокхам дІахо айбе беза, йоакхо е еза царех хІаравар творчески къахьегара хьокхам телаш, социалистически яхье хьалхалатташ хилара.

Республика партийни организацешка мел эша горонаш йолаш я КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тІа оттадаь декхараш дизза кхоачашдара тІаберзабаь болх кхы а лакхагІча боараме дІабахьа.

Пятилетка заданеш кхоачаш ца еш цхьаь цаІ къахьега коллектив хила йиш яц.

Селхан Нохч - ГІалгІай облсовпрофа къахьегама цІагІа хилар «Грознефть» объединенеи тІолла пятилетка кхаь шера план ханал хьалха кхоачашъяьча социалистически яхье котбаьннарий слет.

Яхье котало яьккхача бригадай, участкай 28 коллективана ЦІе ленташ дІаделар «Грознефть» объединене Генеральни директора В. А. Сорокина.

Ленташ дІаэхкачул тІехьагІа къамаьл де дош делар

МЕХКДАЬТТАХОЙ СЛЕТ

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретара М. А. Дороховна. Цо КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета цІерагІа слете баьхкараш даькъалъя а бувцаш лоацца къамаьл дир «Грознефть» объединене коллективо даьха толамаш дувцаш. ДІахо йодача хана кхы а дукхагІа цар шоай балха тІа каялар ловш ловца а баьккхар цо.

«СССР Конституце шу дизарга 1978 шерара личии планаши хІаране социалистически декхараши кхоачашде» яхача темах доклад йир объединене Генеральни директора В. А. Сорокина. Пренешка къамаьлаш дир:

«Малгобекнефть» НГДУ скважинашта капитальни ремонт еча бригада мастера П. И. Пащенкос, «Грознефть» объединене оборудованена ремонт еча база строгальщицас Р. А. Екимовас, Карабулакски УБР вышкомонтажни бригада вышкомонтажника М. А. Нальгиева, Малгобекски УБР парторго В. В. Швецова, «Старогрознефть» НГДУ скважинашта текущи ремонт еча бригада мастера Д. С. Солнышкина, Октябрьски УТТ водителя-комсорга А. Острикова, къахьегама ветерана А. И. Гордеева.

Слете дакъа лоацаш хиннараша кхайкарал дир республика мехкдаьттахошка.

Х. АУШЕВА.

Хьехархой съезд хьайийллай

28 июне Москве съездий Кремлевски Двореце болх дІаболабир хьехархой съездо. Цига дакъа лоацаш ва мехка ерригача республикашкара, краяшкара, областашкара дукха хІама ца эшшаш виъ эзар делегат.

ЧІоагІа, дІаьхдаь тІоараш детташ тІаийцар съезда делегаташа а хьаьшаша а новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков.

КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. А. Суслова Іодийшар, массане а дІаьхдаь тІоараш детташ тІаийца, хьехархой Ерригсоюзни съездага дола КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета моарпал.

(ТАСС).

Сунженски района ЦІеча Эскара цІерагІча колхозе сихбенна доакъар Іалашлеш ба механизтораш. Хьайбаш лелалераштa байзаб баьца витаминни хьоарах боала пайла — колхозе дукхагІа кийчле баьнинаб из доакъар. АВМ-0,4 яхача установкаца баьца хьоар доаккхаш ба буц хьатІакхухьа тракторист Конеполодкин Илья, машинисташ Панков Ивани Сапунцев Ивани (аьрдехьара аьттехьа). ХІара дийнахьа цаІ-ахшиъ норма кхоачашъю цар витаминни хьоар доаккхача.

Кийчдаь баьца хьоар каьхата галешка чу а дехке дІаоттаду установка тІа болх беш йолча Анна Михайловна Масканавас.

С. ХАКИЕВА сурташ.

СИХЕИ ЦА ДОЙТАШИ ЧУЭЦАРГДА ЯЛАТ

ХЬАЛХАРА ГЕКТАРАШ

(«ЗАГОРСКИЙ» СОВХОЗА КОЛЛЕКТИВО 10 ДИЙНАХЬА ЧУЭЦА ЛАЬРХІАД КАБОЛА ЯЛАТ)

Грозненски района боахамашта юкъе хьалхагІа кІимарс болабаьб «Загорский» совхоза кхаш леладераша. ДиълагІа ди да цар мукх чуэца. Еррига цу культура кІал 720 гектар я. Ялат чуэцача дакъа лоацаш я чуэцара - транспортни ши отряд. Ипатовций методагІа бу загорцаша болх.

Кемаш санна тайжа йолх кхай юкъе гІолла комбайнаш. ХІанзале хьекха касарах Іобиллаб 500 гектара тІара мукх. Из хьокхача хьалхле лелаераш хьалхарча дийнахьа а белгалбаьннаб. «Молне» тІеи социалистически яхьа «экрана» тІея буцц комбайнераш Бакашев Дин-Мухьмад, Зайпулаев Адлан, Гатаев Інйса, Ховхаров Шаип. Норма 20 гектар йолча, 28—30 гектар мукх хьокх нарех хІаране.

Касарах улла мукх оардаш я цхьаьккха комбайнни группа. НормагІа 14 гектар йолча 16—18 гектара тІара ялат оард комбайнераша Исламов ЛомІалас, комсомольцаша Исламов Султанеи, Вадуев Лемаси. 200 гектара тІара аьрдача мукхах даьнинад 500 тонн гаргга ялат.

Екхаш латтача хІара сахьатах бизза пайда эц механизатораша. Кхай тІарча техника болх сеца ца лоаттийташ къахьег шофераша Аларханов Рамзанеи Алиев Сайпеи. 120—130 процент кхоачашъю цу шинне шоай балха цормаш.

БІарг хьесташ да боахамера ялат. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 25 центнер мукх боал, план 16 центнер йолча. Из соахкарчул 7—8 центнер дукхагІа ба. ХІаьта цхьацца йолча моттигашка 30 центнера а кхоач. Совхоза коллективо лерхІ цхьа эзар тонн ка бола ялат дІадала, план 600 тонн йолча.

Тахан ялат чуэцаш 16 комбайн я.

— Ялат чуэца лаьрхІа ха — 10 календарни ди да, хьалхе а оттаяьча планагІа дІахьу кІи-марс, — йоах совхоза партийни организаце секретара Дурдиев Ахьмада — Балха хайоврг йоацаш вІаштІехьдаьккхад механизатораштa бытовой гІулакхаш делга а. Масала, кхай тІа хьакхухь обедаш, каст-каста йоагІа комбайнераштa эша товараш даьхаш автолавка. ХІаьта болх бу комбайн сецача, сихха новкъостал де кийча ба дІа-юха лелача «техничка» тІара мастераш Сулейманов Салауди, Джадаев Хьасан.

ХІара комбайнерага да моральнии материальнии стимулаш тІайола памятка. Цу гІулакхо кхаш леладерий хьинар айду.

— ХьатІакхоачаш латт кІа чуэцара аргІа а, — йоах совхоза керттерча агронома Уцниев Салаудина. — Из 3953 гектар да боахаме. Дика хьувкъам чуэца лерхІ оаха цигара.

М. ЦУРОВ.

ЯЛАТ ЧУЭЦА БОЛАЛУ

Республика боахамашка Іалаьмате дика хиннад ялат. Цу гІулакха дика кийчо яь ялат чуэца дІаболалу Грозненски района «Атагинский» совхоза кхаш леладераш. Гурахьа дийна ялат да чуэца дезаш 2450 гектар. Из ший ханнахьея ца дойташи чуэцара техника дика кийчъяьй боахама механизатораша. Кхашка болх беш 4 звено хургья. Цхьан звенон декхар да хьекха ялат хьалъэцар. Ялат чуэцача хана кхашка комбайнашта эша оатхалаш тІаяхьаш кхай тІа лелаш «техничка» хургья. Еха комбайн тоаеш, дукха из сеца латтаргйоацаш укх шера духхьашха вІашагІъелла смена я боахаме. Шин сменагІа механизатораша болх беча хана цар резерве латташ цхьа комбайн я. Нагахьа санна комбайн еха моттиг хилча кийча латта комбайн болх бе йоалалу. Комбайна ремонт яьчул тІехьагІа комбайнер юха а болх бе дІаволалу ший комбайнаца.

Цул совгІа, укх шера 70 процент ча а да кийчде дезаш. Цу гІулакха кийчъяьй итт пресподборщик, 22 комбайни 11 жаткей кийча я. Техникана ремонт еча къаьстта хьинаре къахьегаш хилар механизатораш Гайтамиров Ширвани, Тасуев Лом-Али, Идразов Рашид, кхыбараш. Совхоза мехмастерскерча болхлоша а дика масал гойтар ремонт еча хана. Дика толамаш доахаш хилар слесарь Баймурзаев Абу, моторист Татаев Ваха, кхыбараш.

Дика хьийкхал кІа, канаш диза да. Масала, хьаьцаргІа вай кІа. Из ялат да чуэца дезаш 1850 гектар, мукх — 500 гектар. Къахьегамхоша лаьрхІад хІара гектара тІара 28 центнер ка бола ялат чуэца. — ХетаргахьагІа совгІа а ялат даккха мег оаха, — йоах совхоза керттерча агронома Кадыров Мовлас. ПланагІа 1200 тонн йолча кхаш леладераша тІаийпад паччахьалкхенна 2200 тонн ялат доха, аьнна декхараш. Из ялат ца дойташ чудара вІашагІъеллай чуэцара-транспортни отряд. Цун кулгаллеш ва керттера агроном. Поачаш йолаш кІезига тІехьадаьинад ялат чуэцара гІулакх. ХІаьта а из лоаннача хиш чуэца дага ба механизатораш. Цу гІулакха новкъостал дергІа шерра аьржача яхьо. моральнии материальнии гІойленаша. Ялат чуэцача хьалхара моттиг яьккхача комбайнера, вешта аьлча, норма 120 процент цо кхоачашйича ялх сом ахчеи цІе вымпели лу, 150 процент яьккхачоа 10 сом премии лу, иштта цІе вымпел а. Деррига а дІавІашагІтехача итт дийнахьа ялат чуэцача комбайнера доаккхаш дола ахча 514 сом хул. Сихха ялат чуийца даккха соцам баьб совхоза ялат кхедераша. Социалистически яхье дика толамаш доахаш ялат чуэца дІаболалу механизатораш Ислангириев Сайт-Хьасан, Гайтамиров Оалхазар, кхыбараш. Цу комбайнераштa соахка аргІагІа йоапаш ший маьхагІа легковой автомашинаш еннай. Иштта укх шера а хьалхара моттиг яьккхачоа яла оттаяьй автомашина, шоллагІа моттиг яьккхачоа доккха ахчан совгІат да хьожале лаьрхІа.

О. ШАДИЕВ.

«СОЮЗ-30» ЯХА КОСМИЧЕСКИ КЕМА ЛЕХКАШ Я ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЭКИПАЖ

ТАСС ХОАМ

1978 шера 27 июне московски ха 18 сахьати 27 минути яьлча Советски Союзе сигала дахийтад «Союз-30» яха космически кема.

Космически кема лехкаш я дунен халкъашта юкъера экипаж: кема командир Советски Союза шозза Турпал СССР летчик-космонавт Климук Петри космонавт-тохкамхо ПНР гражданин Гермашевский Мирослави.

«Союз-30» яха кема сигала дахийтарца дІахохьош да Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Куба Республика, Монгольски Халкъа Республика, Польски Халкъа Республика, Румыне Социалистически Республика, Советски Социалистически Республикай Союза, Чехословацки Социалистически Республика цхьана «Интеркосмос» вІаши цхьана гІулакхаш леладара программагІа машара лаьрхІа чакхдоаха сигале таххара балхаш.

Цу программага хьежжа 1978 шера март бетта «Салют-6» — «Союз» яхача советски Іилма-тохкама комплекса борта тІа толаме чакхъяьлар дунен халкъашта юкъера ЧССР гражданина дакъа лаьца полет. Из кхоачашъяра юкъедихьа керда дакъа да Польски Халкъа Республика викал сигала вахар.

«Союз-30» яхача кема лерхІ «Салют-6» — «Союз-29» яхача орбитальни Іилма комплексагІа дІалувзадала а цун борта тІа 1978 шера 15 июне денз сигала болх беча космонавташца Коваленокаци Иванченковцеи цхьана тохкамаши эксперименташи е а.

Новкъостий Климуки Гермашевскийи полета программа кхоачашъе болабеннаб.

Польша юхадийнъялара Ди деза дезделга хьатІакхоачаш советски космически кема тІа советскии польскии космонавташ сигала бахар — СССР-и ПНР-и юкъера доттагІали айхха вІаши цхьана гІулакхаш леладелгеи дІахо дегІаахара дола кхы цхьаькха а масал да. Цунца цхьаня социалистически Іилманеи техниканеи карагІдаьннача цу кердачо къаьгга хьагойт ерригача социалистически содружества халкъий хьашташи дерхІараши цаІаш долга.

«Союз-30» яхача кема командир полковник КЛИМУК Петр Ильич

Советски Союза шозза Турпал, СССР летчик-космонавт Климук Петр Ильич ваьв 1942 шера 10 июле Брестски областерча Комаровка яхача юрта.

П. И. Климук — 1963 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член.

1964 шера Черниговски лакхера тІема авиационни училище чакхъяьккхачул тІехьагІа ТІема-Фегарча Низашка гІулакх деш хиннав.

Космонавтий отряде Петр Ильич дІанийцав 1965 шера. «Союз» яхача космически кемаш тІеи «Салют» яхача орбитальни станцеш тІеи никъ бара кийчву йизза курс чакхъяьккхай. 1973 шера декабрь бетта «Союз-13» яхача кема командир а волаш ший хьалхара космически никъ бир цо. 1975 шера «Союз-18» яхача кемаи «Салют-4» яхача орбитальни станцеи командир а волаш 63 денеи бийсанеи шоллагІа космически никъ бир.

Космонавташ кийчбеча Центре болх беше а 1977 шера П. И. Климука чакхъяьккхар Ю. А. Гагарина цІерагІа йола ТІема-Фегара академи.

Климук Петр Ильич ВЛКСМ Центральни Комитета член ва.

«Союз-30» яхача кема космонавт-тохкамхо майор ГЕРМАШЕВСКИЙ Мирослав

Польски Халкъа Республика гражданин майор Гермашевский Мирослав ваьв 1941 шера 15 сентябре Липинки яхача поселке.

1961 шера Деблински тІема авиационни летчикий училище деша эттав из. Училище чакхъяьккхачул тІехьагІа Гермашевский Мирослав гІулакх деш хиннав мехка фегарча оборона бІуна истребительни авиаце.

Майор Гермашевский Мирослав — 1963 шера денз Польски вІашагІкхийттача болхлой парте член.

1969 шера денз 1971 шерага кхаччалца Польски Халкъа Республика генеральни штаба Академе деша ваьгІав, из чакхъяьккхачул тІехьагІа истребительни авиаце дІахо гІулакх деш хиннав. Майор Гермашевский Мирослав — цхьоалагІча класса тІема летчик.

Польски Эскаре лакхха гІалат доацаш гІулакх дарах цунна еннай Золотой Крест заслуги оалаш йола ордени дукха медалаши.

1976 шера майор Гермашевский Мирослав Ю. А. Гагарина цІерагІча космонавташ кийчбеча Центре «Интеркосмос» яхача лехкаш космически никъ бара программагІа кийчо е волавеннав. «Союз» яхача лехкача космически кема тІеи «Салют» яхача орбитальни Іилман станце тІеи никъ бара кийчву йизза курс чакхъяьккхай цо.

В. Н. ОГЛОБЛИНА РСФСР ХАЛКЪА АРТИСТ ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Советски театральни искусства даькъе доккхий гІулакхаш карагІдувларах **РСФСР халкъа артист** яха сийлен цІи лойла **Оглоблин** Виктор Наркисовича — Нохч-ГІалгІай АССР М. Ю. Лермонтова цІерагІча республикански эрсий драматически театра артиста.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **М. ЯСНОВ.**

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Х. НЕШКОВ.**

Москва.
1978 шу, 27 июнь.

ЧУВАШСКИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН МУЗЫКАЛЬНИ ТЕАТРА КОЛЛЕКТИВАНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Республика къахьегамхошта культурий гІулакх деши эстетически кхетам луши 1978 шера аххана гастролеш йолча хана боккха беркате болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума **Сийлен грамота** лойла **Чувашски Паччахьалкхен музыкальни театра коллективана.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1978 шу, 27 июнь.

НОВ. Б. Х. АЛЬМУРЗИЕВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Дуккхача шерашка партийни органашка беркате болх барахи ваьча дийнахьа денз шовзткъей итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Альмурзиев** Хьоалажкъий Бахьаудина — профсоюзий областной совета секретара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1978 шу, 23 июнь.

ИТТЛАГIА ПЯТИЛЕТКА ЕКЪАЕННАЧА ХАНА

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Дерригача советски халкъо белгалъю вай Даьхен историра лоархIаме ха — иттлагIча пятилетка ши шуи ах шуи далар.

Индустре, юрта боахама, кхыча доакъой къахьегамхой цу ханна какъабаьхкаб политически къахьегамеи уйла Iалаьмате чIоагIа айенна.

Дерригача советски халкъо санна Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша а чIоагIа дегаш айденна, шоай денале программа санна тIаийцар 1978 шера социалистически яхь йоаржаярах дола КПСС ЦК, СССР Минстрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча деношка денз паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашдара тIехьа тIагIертта къахьегаш хьайоагIа заводий, фабрикай, гIишлоний, колхозийи совхозийи коллективаш.

ИттлагIа пятилетка йоалуча хьалхарча деношка дIайолаяь къахьегама лакха ритм дIахьош я тахан а.

ДIаяхача хан-юкъа тIагIертта баьча балха итогаша хьахьокх республика экономикеи культуреи дегIайоалаеча кхы цхьаькха а лоархIаме гIа баькхалга.

ДIаяхача хана промышленносте, юрта боахаме, торговле, бытовой гIулакхаш деча, халкъа боахама кхыча доакъошка ерригa керттера заданеш кхоачашъелга Iалашдаь ца Iеш, дикка тоаденнад капитальни гIишлошъечара гIулакхаш а.

КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъеш, кхоалагIча шереи бIарччача иттлагIча пятилеткаи план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа, общественни производства эффективность айяра, берригача балха дикал лакхъяра тIехьа шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьийгача республика промышленни предприятей коллективаша продукци маьхала яккхара боарамеи дукхагIа йола продукци арахецареи иттлагIча пятилетка шин шереи ах шереи план 1978 шера 18 июне, ханал 12 ди хьалха кхоачашъяьй.

Хьалхара ах шу чакхдоалаш пятилетка шин шереи ах шереи планал совгIа маьхала йоаккхаргья 50 млн. сома гаргга мах бола промышленни продукци.

Из бахьан долаш дика ларда еллай кхоалагIча шера а бIарччача пятилетка а план ханал хьалха кхоачашъяра.

ДIадаха шин шереи ах шереи динамично дегIаихар мехкдаьттахими, машиностроени, металлообработка, хьуни хьу чакхйоахеи промышленность, кхыдола доакъош.

Шин шереи ах шереи план кхоачашъяьй мехкдаьттеи гази, электроэнерги, мехкдаьтта чакхдахареи мехкдаьттахимеи дукха продукташ яхара, машинаши оборудованиии, халкъа эша товараш арахецара.

Iалашдаьд культурно - бытовойи коа-карта эшеи товараш арахецара план кхоачашъелга; хIаьта цу тIа а тIехьарча шин шера уж товараш 12,2 процент дукхагIеи шин шереи ах шереи планал совгIеи ара а хийцад. 1,3 млн. сома маьха хьадаьд уж.

ДIаяхача хана производственни коллективашеи общественни организацешеи къаьстта уйла тIаахийтай общественни производства эффективности балха дикали айяра. Болхлоша, инженерно - технически болхлоша шоай низаш тIаахийтар иттлагIча пятилеткаха «Эффективностеи дикалеи пятилетка» яра.

Шоай практически балха тIа производственни коллективаша къаьстта уйла тIаахийтай йолаш йола торонаш гучаяхараи царех бизза пайда эцараи, производственни низалех, къахьегамеи материальни ресурсаех, дикагIа пайда эцара, хIара участке, цехе, бIарччача предприяте производствои къахьегамеи дикагIа вIаштIехьбаккхара.

Цу дерригех а дика пайда баьннаб. Дуккхача предприятешка хIара шера кхы тIа а производственни низалаш юкъе а ца доаладеш дукхагIа арахец продукци, цун дикал лакхлу.

Пятилетка шин шереи ах шереи планах толаме лоархIаяьй «Красный молот», «Электроприбор», «Пищемаш», Г. Ахриева цIерагIа йола «Электроинструмент», электромеханически, медицински инструментий, ВНПО «Союзавтоматстром», опытно - экспериментальни заводий, «Оргтехника» производственни объединене, Грозненски маькхъеча комбината, дуккхача кхычар коллективаш.

Заводашкеи фабрикашкеи дикка мероприятеш чакхйоах арахеца продукци дикагIа хилийтара, цун аттестаци яра, стандарташ, технически условеш эргайоахаш тоаяра тIаерзаяь.

1978 шу долалуш республике дикала паччахьалкхен Знак йолаш арахецар кийча ерригача изделеех 21 процент, хIаьта иттлагIа пятилетка йолалуча хана из продукци ерригнех 13,1 процент мара яцар.

ДIаяха ха белгала яр производство технически эргаяхарца, керда техникеи прогресивни технологии шерра юкъейоалаярца.

Дикка толамаш даьхад юртабоахама производство дегIайоалаеча. ДукхагIа гулдаьд ялат, шекара свекла, баьцадаараш, сом, дукхагIа даькхад дулх, шура, фуъаш, тха. Лакхбеннаб юртбоахама культураи хьувкъами хьайбай продуктивности. Дикка тIехкхоачашъяьй иттлагIча пятилетка шин шера паччахьалкхеи ялат, шекара свекла, тхьамка, баьцадаараш, коартолаш, сом бохкара план.

Юрта боахама продукци дукхагIа яккхарца Iалашдаьд иттлагIча пятилетка шин шера паччахьалкхенга, шура, фуъаш тха дохкара план кхоачашъелга. 1977 шера колхозашкеи совхозашкеи гулдир эггара дукхагIа ялат — 508,5 эзар тонн.

Колхозийи совхозийи фермашка дукхагIа хилар хьайбаш.

Доккхий гIулакхаш деш да юртбоахама производствана концентрации специализации яра. ХIанз баьцадаараш, сом, комсаш, фуъаш керттерча даькъе гулдеш да лаьрхIача боахамашка.

Юрта боахама производство дегIайоалаярга хIара шерра-шера дIаухийт дукха средстваш, иттлагIа пятилетка шин шера 203 миллион сом хилар уж.

Эггара лоархIамегIа да капитальни гIишлош хьалъяра гIулакх дIахо тоадар. Промышленни предприятеши производственнии социально - культурнии кхыйола объекташи шоай ханнахьа болх бе йолайолийталга.

ТIехьарча хана капитальни гIирсаш хьалдеча гIулакхаш тоаденнад. БIарччача республике кхоачашъяьй капитальни вложеней пхе бетта план.

ИттлагIча пятилетке хьалъа яь болх бе йолаялийтай цхьайола промышленни объекташ — «ЛЧ» установка, кога гIирса фабрика, гормолзавод, «Дружба» яха картонажни фабрика, культурно - бытовой объекташ — драматически театр, шераформатни кинотеатр, аэропорт.

Дика хьокхамаш даьхад товарооборот дегIайоалаеча.

ДукхагIа хулаш латт тикаш, столовеш, айлуш латт гIулакхдара культура.

Ханал хьалха кхоачашъяьй розничнии товарооборота шин шереи ах шереи план.

Планал совгIа бахача нахага дехкад 15 миллион сома гаргга маьх бола промышленнии кхачани товараш.

Быта служба болхлоша тIагIертта къахьегарах Iалашдаьд пятилетка шин шереи ах шереи план кхоачашъелга.

Нохч - ГIалгIайчен республика къахьегамхой доаккхалде а гIад баха а хIамаш долаш ба. Цунца цхьана шин шереи ах шереи итогаша хьахьокх цхьайолча промышленни предприятей, гIишлоний, колхозий, совхозий, транспортни организацей балха тIа кхоачамбоацараши пайда эцанза торонаши дукха йолга.

Дукха предприятеш я къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIадодар лохдара шоашта оттаяь планаш кхоачаш ца еш.

Укх шера дIабахача пхе бетта къахьегама овсарлеи план кхоачашъяьяц 13 предприяте.

Къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхоачашъяьяц, дIадахача шера укх ханаца нийсдича из лохъялийтай рудни йоаца гIишлой материалаш йоахачеи чакхйоахачеи Карабулакски заводо, Шалински райпищекомбинато, радиотехнически заводо, текстильно-галантерийни производственни объединене.

Дукха предприятеш я продукцега дIадодар лохдара планаш кхоачаш ца еш. Арахецача продукцега дIадодар дикка дукхагIа хилийтад «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене — 7,5 миллион сом.

Материальни рессурсаш йоагIачал совгIа дIаяхийтай электро - механически заводе, кога гIирса фабрике, «Терек» яхача мебельни-хьу чакхйоахача объединене.

Пятилетка екъаеннача хана кIоаргга анализ е еза, хьадда гIулакхаш белгалде деза хIара коллективе йолаш йолча торонех пайда эцара, долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара, дикагIа йола опыт юкъейоалаяра, тIехьабусараштa гIо дара.

ХIанз гIулакх сенах латт аьлча, из латт даьха толамаш дIачIоагIдарахи дегIадоаладарахи. Из боккха лоархIам болаш да хIана аьлча шоллагIа дола ах шу хьалхарчул халагIа хургда. Къаьстта лоархIам болаш да производственни низалех биззагIа пайда эцар, къахьегама овсарле айяр, бедали материалаши кхом беш цIаахийтар. хIара предприяте йолаш йолча торонех пайда эцар.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шин шереи ах шереи баьча балха ритма КПСС XXV съездо тIаийца социально-экономически программа леррагIа кхоачашъергхиларах бола тешам ба.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР статуправлене начальник.

Азербайджански ССР. Владимир Ильича цIерагIча Ново-Бакински мехкдаьтта чакхдоахача заводе ханал хьалха проектни доазонашка кхоачшаъяьй мехкадаьтта чакхдоаха автоматизированни установка — ЭЛОУ-АВТ-.

Укх шера март бетта денз Тюменски областерча промыслашкара даькхха мехкдаьтта чакхдаха йолаенна установка. Цо хIанзалехьа а бIаьш эзараш сомий маьха планал совгIа продукци арахийцай.

СУРТАШ ТIА:

ЛАКХЕРЧУН ТIА: операторни зале. Уккхазара управленийю ЭЛОУ-АВТ-на

ЛОХЕРЧУН ТIА: кийча продукци чулатта резервуарни парк.

О. ЛИТВИНА сурташ.
ТАСС фотохроника.

Консервщикаш дика кийчбеннаб

Дика хьийкъа хьадоалаш латт республикерча колхозашкареи совхозашкареи баьцадаараши соми. Уж ханнахьа хьачу а эцаш ца дойташ чакхдахара доккхий декхараш хьалхашка латт Грозненски консервни завода коллективана. Цо укх шера колхозашкареи совхозашкареи хьа а ийца планагIа чакхдаха дезаш да 24500 тонн баьцадаараши соми. Шоай торонашкеи кхоачамашкеи хьежжа завода болхлоша социалистически декхараш тIаийцад планагIа лаьрхIачул совгIа 465 тонн моша горох, 5455 тонн помидораш, 20 тонн хохаши морковкеи чакхъяккха, арахеца баьцадаарий, сомий, консервни продукци 17 процент тIакхетийта. «Эффективностеи дикалеи пятилеткана болхлочун тешам» яхача девизагIа къахьегача завода коллективо дош деннад ерригa арахецача продукцех лакхерча сортагIа яр 90 процентал чухьнахьа ца хилийта.

Уж декхараш дикагIа кхоачашдар духьа хIанзалца хьа тахканза йола резерваш тахка йолаяьй завода коллективо. Керда производственни мощносташ сиха караерзаеш латт, балха ха зехьа кIезигагIа йовргйолаш гIулакх вIаштIехьдоаккхаш латт, биззагIа пайда нийбе лерхI йолаш йолча оборудованех. Арахецача продукцех дукхагIъяр лакхерча сортагIа хилийтар дуккхача даькъе тиша да завода коллективои совхозашеи оттаяь договор низза кхоачашъяр. ХьалхагIе а кийчъяьча графикагIа юртабоахамаш декхарийла да ден а бус а хадданза дикеи тIехдикеи дола баьцадаараши соми лоаттабе, хIаьта завода коллективо лаьрхIад ханнахьеи ца доиташи уж чакхдаха.

Уж декхараш толамца кхоачаши тIехкхоачаши дар дукхача даькъе тиша да завода коллективо кердача сезона леррIгIа кийчо ярах. Цу гIулакха ханнахьа оарцагIа а баьна болх дIаболаоаьча ремонтникаша дикеи йиллача ханеи кийчъяьй предприятера цехаш. Укх шера цхьоалагIча июне шоай болх дIаболабе мара ца безаш кийча яр консервни цехера сахьата бархI тонн моша горох кийчъеш йола ши лини, сменагIа 30 эзар условни банка закусочни консерваш кийчъю лини, сахьата кхо тонн консервированни нарсаш кийчъю лини.

Кердача сезона кийчо еча хана дукха балхаш даьд консервни цехе арахеца продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хилийтара, къахьегама овсарле лакхъяра, болхлой къахьегама хьалаш тоадара. Керда вIашагIа а елла укхаза болх бе йоалаялийтай моша горох чакхйоаха лини, кхоъ «СП-72» яха моечни машина а оттаеш хьал а яь болх бе йолаялийтай банкаш юла отделени, мошача гороха расфасовка яра йола керда отделени хьалъяьй. Цар дикка дукхагIа хулийтаргья арахеца консерваш, сокаш, томат, кхыйола продукци.

Реконструкци яьй расфасовочни отделененеи закусочни консерваш кийчъеча линенеи, «Тайфун» яха моечно-сушильни агрегаташ а оттаеш стерилизаци яьчул тIехьагIа консервни банкашта шозлагIа обработка яра йола лини вIашагIъеллай, «АВ-4» яхача къаьнача автоклавана метта кердаяр оттаяьй, мошача гороха линешка керда оттаяьй ши закаточни машинаши наполнители. Уж балхаш чакхдахаро вIаштIехьдоалийтаргда арахеца продукци дукха дикагIа хилийта.

Цеха массе а йолча оборудованена, нийнашта, тховнашта, пенашта, бытовой корпусашта, лабораторе помещенешта ремонт яьй, кIираш а теха басараш хьекхад. Иштта дика кийчъяьча цеха коллективо иттех ди хьалха моша горох чакхъяккха а йолаеш, кердача сезонагIа ший болх дIаболабир. ХIанзлехьа чакх а яьккха кийчъяьй итташ эзараш условни банка моша горох.

Укх шера цхьоалагIча июнага кхачалехьа ремонт а яь, тахан а тIехьа биззача низаца ший болх дIаболабейиш йолаш кийчъяьй сомий цех. Хадданза цехе болх беш хургья сменагIа 30 эзар условни банка сокаш, 25 эзар банка повидло, 20 эзар банка компоташ кийчъергйола кхо лини. Ремонт а яь кийчъяьй цехера ерригa оборудовани, банкаш дIаоттаяь лоаттаеча площадкана реконструкци яьй. Кердача сезонагIа цехо болх беча хана мел эшаргбола стерилизатораш ,варщикаш, инженерно-технически болхлой кийчбаьб, уж Iалашбаьб спецбарзкъашца, мел эша йолаш я моющии дизенфицирующии средстваш. Биззача низаца ший болх дIаболабе мара ца безаш кийча хургья консервни завод укх деношка томатни цех ремонт яь яьлча. Из а графикал дикка хьалха — ремонт яь йистейоалаш латт.

Консервни завод кердача сезона кийчъеча хана ремонтни балхаш деча къаьстта дика къахьегаш, хадданза социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьлар слесарий бригадир Недвижаев Виктор Петрович, технологически оборудоване наладчик Васьков Петр, слесараш Лихацкий Владимир, Амирханов Хьасан, слесарий-наладчикий бригадир Эдиев Ваха, кхы дуккхабараш а. Цхьаккха смена дIаяхийтаяц цар шоай сменни нормаш 125 — 130 процент кхоачаш а ца еш.

Б. КОСТОЕВ.

ПЛАН — ханал хьалха

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа яхье а баьнна къахьегаш ба «Южэнерготеплоизоляция» комбината грозненски участка изолировщикаш. Цар 19 июне дерригача технико-экономически хьокхамий ах шера задани кхоачашъяьй. «Грозэнерго» районни энергетически управленеи Дагестанеи теплоэлектроцентралашка дукха теплоизоляционни балхаш даьд.

Къахьегаме лелаеча яхье хьалха латт изолировщикаш: З. Асуева, Ш. Гайрбекова, С. Барсукаева, Н. Судоргина, Н. Савченко, мастер Г. Соколова.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор».

«ЯНВАРЕЦ» ЯХАЧА ЗАВОДА КРАНАШ

«Январец» яхача одесски завода ше-шегIа лелача кранех дунеи дуккхача мехкашка пайда эц. Цар цхьатарра толамца болх бу тайп-тайпарча климатически зонашка — лоа уллача къилбаседе денз кхохкаеннача къулбехьене кхаччалца.

Одесски кранаш дуккхача характеристикашка диллача доазол — дехьарчарел тIех я: ца телхарa коэффициента мухь айбара низа, мIара бIоахалла, еча операцей дукхала.

«Январец» завода коллективо Iилмахошца цхьана даим ду ший кран тоаяра балхаш. Дукха ха йоацаш хьаьяр мовхьаш горизонтально дIехьа - сехьа доаха устройство. Из кердадар юкъехьу одесски крана. Цу хIаманна чIоагIагIа раьза хилар дукха доазол дехьара фирмаш, хIаьта США, Англе, Франце, цхьадолча кхыча мехкаша хIанзлехьа цуна патент а ийцад.

ХIанз заводе кийчлуш ба принципиально керда хургйола низ бола кранаш хьае. Кийчъяь йоалаш латт 63 — тонни крана хьалхара опытни образец, оттаяь йоалаш латт 100 тонн айергйолча крана проект. Уж лаьрхIача шассеш тIа латтаргья, хIаьта сиха лелаш а хургья.

Иосиф ПИКАРЕВИЧ,
корреспондент АПН.

РЕНТГЕНА СЕРДАЛ — ЧЕМОДАНА ЧУ

Дукха йоккха йоаца чемоданг хоза ейга а я, лелаеш атта я. Иштта я тIехьарча хана «Буревестник» яхача ленинградски Iилмаи - производственни объединене арахеца йолаяь импульсни рентгеновски аппарат.

Из зIамига прибор нийса а, тешаме а болх беш я. Цо нийса хьалох гIишлон конструкце е трубопроводе йолаш йола дифекташ, металлургически производстве экспресс - анализ ю. Приборах пайда эц электроникеи медицинеи.

Ленинградски предприяте продукци шерра йовзаш я вай мехка а доазол арахьа а. Из дIаухийт США, Япони, ФРГ, Иран, Ирак, Афганистан, Турци санна долча мехкашка.

«Буревестника» маркагIайолча аппараташта дIадахача итт шера Бомбеи, Лейпциге, Праге, Стокгольме хиннача выставкашка 23 дошо, 30 дото, 62 бронзови медалаш еннай.

ШНИТНИКОВ Юрий,
АПН корреспондент.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

ЭРГАБОАХАШ ТОАБЕ ОРГАНИЗАТОРСКИ БОЛХ

ХьалхагIа хоам баь ма-хиллара, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо дийцар «1978 шера план кхоачаши тIехкхоачаши ярах производства эффективности балха дикали айяран тIехьа социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьа» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмога хьежжа 1978 шера тIаийца декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахаш халкъа депутатий Шелковской районни Совето беча организаторски балхах» дола дош.

Президиумо тIаийцача соцам тIа белгалдоах, КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума соцам, Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо Шелковской района къахьегамхоша чоагIа къоабалдаь тIаийцалга.

Партийни, советски органаша, районни, станични юртийя Советий депутаташа хьинаре дакъа а лоацаш вIаштIехьдаькхад уж документаш кIоаргга дIадовзийтилга. Собранешка уж дувцаш болхлоша, колхозхоша, халкъа боахама специалисташа шоашта тIаийцар доккхагIдола социалистически декхар — пятилетка кхоалагIча шерах эффективно, тIагIертта къахьега шу де, КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча керда толамаш даха.

Социалистически яхь йоаржаяра чIоагIа влияни йир новкъоста Л. И. Брежнева «Юхадийндалар» яхача книжка. Промышленни, гIишлошъеча, транспортни, торговии бытовойи предприятей, колхозийи совхозийи, халкъа депутатий станичнии юртийи ерригача коллективаша, социалистически яхьа юкъе а яха, тIаийцар доккхагIдола социалистически декхараш. Цар тIа лаьрхIад промышленни, гIишлошъеча предприятеша планаш ханал хьалха кхоачашъелга, колхозашеи совхозашеи даьттанцареч хьайбайи продукци, 1977 шера Iалама хьалаш аьттув боацаш хиларах хьа ца йоаккхаш йиса продукци чоте ,цаши пятилетка кхаь шера план кхоачашъеи лерхIаш, дукхагIа яккха.

ХIара къахьегача коллективеи районеи оттаяьй тIаийца декхараш кхоачашдара тIаерзаяь йола мероприятеш. Яхье яьнача коллективашка вIаштIехьдоах даьтунга вIаши хьожилга. Къахьегама яхьах хьахиннараш дIадовзийт хьокхамий улгаш тIа, газетий оагIонаш тIа. Котбаьннараштa дIател дIа - юха тела цIе байракхаш, вымпелаш, премеш, сийлеи грамоташ, цар сийна хьалийъю къахьегама сийлеи байракхаш. Уж сийлеи Улга тIа боах.

Советий организаторски балхо дика гIулакх дир халкъа боахама дерригача доакъошта а бахача наха гIулакх деча предприятешта а.

Района юрта боахаме къахьегараша чIоагIа къоабалбаь тIаийцар «1978 шера хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташи доакъараши кийчделга а, 1978 — 1979 шерашка хьайбаш Iангара дахар толаме чакхдоаккхилга я Iалашдара кхы тIа а де дезарех» бола КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи соцам. Районе отта а яь чакхйоахаш я из соцам кхоачашбара тIаерзаяь мероприятеш.

Колхозашеи совхозашеи соахкарчул дикагIа вIаштIехьдаькха дIахьу доакъараш кийчделга, дикагIа кийчо яьй ялаташ чуэцара. ХIара боахаме Ипатовски района лаьтта леладерий опытагIа вIашгIъеллай чуэцара - транспортни комплекс, звеньяш.

Цунца цхьача Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдир халкъа депутатий Шелковской районни Совета исполкомо промышленноста а юрта боахама а болх кхы дIахо а тоабара йолаш йолча торонех бизза пайда ца эцилга, Письмо тIа оттадаьча декхараша — хIара къахьегача коллективо йолаш йолча торонех ма-могга дукхагIа пайда эцаоца лакха хьокхамаш доахилгеи пятилетка кхаь шера лаьрхIача мулашка кхоачилгеи Iалашдаро дIа ма-дехха промышленни юртбоахамеи производства эффективности дикали айяра тIехьа лелаеча социалистически яхьа боарам айбелга вIаштIехь ца даькхалга.

Халкъа депутатий районни Совета исполкомо яхье баьннараш мела тIаберзабу производстве дегIаяра хьадда декхараш кхоачашдара, Письмо тIа белгалъяь хьалха латта почин аш шерра юкъейоалаяра, хьалхалаттарийи новаторийи опыт тоъам болаш дIайоаржаяц. Яхье баьннарий итогаш еш дукхагIча хана котбаьннараш малаш ба а хай чакхдоал гIулакх, хIаьта цхьайолча коллективаша планаши социалистически декхараши кхоачаш ца дара бахьанаш кIоаргга тахкац, тIехьаюсачеи юкъера болх бечеи предприятей, колхозий совхозий йолаш йола торонаш гучаяхац.

Районни Совета исполкомо боахама кулгалхошкара хьадеха доагIар хьадехац Письмо тIа оттадаь керттера декхар — шера хьалхарча деношка денз Iалашде балха лерттIа ритм хулга, ерригача коллективаша паччахьалкхен заданеши социалистически декхараши чакхдоахилга Iалашдар, — дукхагIа йолча хана могийт тIагIолла хьежача гIулакх лерттIа да аьнна сатийна багIара харц практика.

Районе мела дегIаух промышленности юрта боахами. Цхьайолча предприятеша кхоачашъяц планаш къахьегама овсарле лакхъяреи дIадодар кIезигдареи заданеш. Колхозашкеи совхозашкеи тоъам болаш къовсам лоаттабац лаьтта леладара культура айяра, лакхеи тешшамеи хьувкъамаш дахара, общественни хьайбаш дIахо дебадара тIехьа. Хьайбаши цар продуктивноста геттара мела дегIаух. Мела лелабу зоотехнически болх. Дукха хьайбаш Iаьхара а дус до а дов. Цхьадолча боахамашка дика пайда эцац доакъарех, цудухьа хьайбай продукцега дIадодар дукха да.

Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи оттадаьдац хиланза дардгдоаца бытовой хьалаш. Торговлеи бытеи предприятеша тоъам болаш вIаштIехьдаккхац кхашка балхаш деча совхозий болхлоштеи колхозхоштеи гIулакхаш делга.

Районни Совета исполкомо станичнии юртийи Советий, цар исполкомий промышленноста предприятешкареи юрта боахамерчеи гIулакхех бола бехктокхами лоархIами айбара болх мела лелабу. Станичнии юртийи Советаши цар исполкомаши кIоаргга хьажац предприятей, колхозий, совхозий экономикага, кхоачамбоацараши ца деш дитараши дика тахкац, производства резерваш кIезига гучайоах.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо халкъа депутатий Шелковской районни Совета исполкома тIадиллад 1978 шера тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахача балхацара белгалдаь кхоачамбоацараш дIадаха.

Письмон положенеша, СибарегIени Гаьнарча Малхбоалени районашка ваха волаш, ВЛКСМ XVIII съезде къамаьл деш новкъоста Л. И. Брежнева еннача указанешеи рекомендацешеи, «1978 шера хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташи доакъараши кийчделга а, 1978 — 1979 шерашка хьайбаш Iангара дахар толаме чакхдоаккхилга а Iалашдара кхы тIа а де дезарех» болча КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи соцамо ма-яххара станичнии юртийи Советий, боахама организацей, района берригача къахьегамхой низаш производства эффективности балха дикали айяра тIадерзаде. 1978 шера планаш тIаийца социалистически декхараши хьадда кхоачашделга Iалашде, дика вIаштIехьдаьккхаи ца дойташи ялаташ чуэцилга, эшача боараме доакъараш кийчделга, паччахьалкхенга ялат, лаьттанцареи хьайбайи кхыйола продукташ йоккхара планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а елга Iалашде, 1978 — 1979 шера хьайбаш Iангара толаме доахилга.

ХIара промышленни предприяте, гIишлошъеча, совхозе, колхозе пхе шера план кхоачашъелга мишта лел кIоаргга хьажа а тIехьадусалга дIадаккхара де дезараш белгалде а.

Письмо дувцача хана еша предложенеши замечанеши чакхъяхара тIахьожам чIоагIагIа лоаттабе, производстван коллектива социальни дегIаяреи планаш уиттаеча хана уж йиззагIа теркалъе, оттаяь мероприятеш кхоачаш мишта ю каст-каста хьажа. Къаьстта уйла тIаяхийта еза хIара къахьегача коллективе боахама чура торонаш производство дIахо дегIайоалаяра духьа хьалохаши царех пайда эцаши планагIа болх бара.

Халкъа депутатий районни Совета исполкомагара хьадийхар социалистически яхьа кулгалдара методаш эргайоахаш тоаяра де дезар делга, Письмо тIа белгалъяь дикагIйола методаши новаторий опыти шерра юкъейоалаелга Iалашделга, производстве хьалхалаттарий, республикан районеи дикагIча коллективай балха опыт хадданза Iомаелга, хьагульелгеи дIайоаржаелгеи.

Социалистически яхьах, къахьегамца коммунистически хьинсапе гIулакх хилара боламах политически, къахьегама, нравственни хьехам тела школа хиларах тарра биззагIа пайда эцилга, болх берий, къаьстта кагирхой коммунистически тешам, профессиональни доккхал дара уйла хьалкхеелга, производстве хьалхалаттараштеи къонача болхлоштеи колхозхоштеи юкъера договораш оттадара ларда тIа хьехамчий болам шерра боаржабелга. Кагирхой къахьегамеи революциони традицеш тIа, кадрови болхлой, колхозхой — производстве хьалхалаттарийи новаторийи шоай хьокхам тIа хьалкхебелга.

Промышленни предприятей, гIишлошъеча организацей, колхозийи совхозийи кулгалхой лакха овсарле йолаш къахьегара, социалистически декхараши встречни планаши кхоачашъяра хьалаш хьакхолларах бола бехктокхам айбелга.

Станичнии юртийи Советашта кулгалделга тоаде, Нохч-ГIалгIай АССР Конституцеи станичнии юртеи Советах долча Законо шоашта еннача бокъонех цар оиззагIа пайда эцилга, промышленнии юртбоахамеи предприятей балхага уж кIоаргагIа хьежилга, къахьегамхой бытовойи культурнии хьашташ кхоачашдара болх хадданза цар белга Iалаш а деш.

Советий массазарча комиссей, депутатий группайи постийи болх тоабара, производственнии общественно - политически вахаре депутаташа хьинарегIа дакъа лацара де мел дезар де, яхье уж хьалха боагIилга Iалаш а деш.

Президиумо республика юрта боахама министерствана, «Чечено-ингушвино» объединенена тIадиллар производственнии культурно - бытовойи объекташ хьалъяра гIишлоний материалаш къоастаяра хьакъехьарча Шелковской райисполкома дехарашка хьажар, экономика дегIайоалаяра. материально-технически Iалашо яра, наха чубаха цIеноши культура объекташи хьалъяра дешаш къоастаде шоай карарча предприятешта гIо делга.

Красноярски металлургически завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша чIоагIа теркам беш леладу болхлошкеи гIулакхерча нахагеи салаIийтара гIулакх. Туризм — завода кагирхошта эггара дукхагIа еза салаIара форма я. Шоаш бахача моттигашка гIолла туристически походаш ю цар шоатта деннеи кIиранденнеи. Цар безам тIаозаш моттигаш я города йистера хоза аренаш, Саяна довкъаш, Енисея йистош.

Красноярски водохранилища бердашка туристаша салоI «Туманный» яхача лагере. Укхаза хьалдаьд металлургаштеи цар дезалаштеи лаьрхIа хоза цIеноиш, ловзараш ду площадкаш, спортивни инвентарь, хIаьта керттера дар — СибарегIеи хоза Iалам да.

СУРТА ТIА: туристий группа Красноярски ГЭС-е.

Ю. БАРМЕНЕИ С. МЕТЕЛИЦАИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Комсаш лелаерий ди

Шовзткъа совгIача шера керттера рузкъа мехкдаьтта долаш хьайоагIа МагIалбика район. Цхьабакъда укх тIехьарча шерашка эргадоалаш латт цун боахама сурт. Мехкдаьттаца цхьана боахаме керттера дакъа а хинна дIаотташ латт комсаш лелаелга. ВорхI совхоз я районе хIанз уж лелаеш.

Укх тIехьарча кхаь-диъ шера совхозий кхаш леладераша дIаегIай 3600 гектара тIа комсаш. Укх шера хьувкъам бала безаш я царех хьалха дIаегIараш. 500 тонн комсаш я пачхаьалкхенна дIаяла езаш. Из декхар «Малгобекский» совхоза комсаш лелаерашта тIадиждад.

Пятилетка шерашка 7—8 эзар гектарага комсий кхаш дIаккхоачаде, 1980-ча шера 12 эзар тонн комсаш чуэца, хIаьта цхьайттлагIа пятилетка йистейоалача 1985-ча шера 55 эзар тоннага цар хьувкъам дIаккхоачабе — иштта да района комсаш лелаерашта хьалхашка латта декхараш.

Района вахаре дика оамал а хинна дIаэттай кIи-марса, доахани жан леладерий, кхыболча тайп-тайпарча къахьегамхой цIейш дезделга. ХIанз из боккъо яьккхай районерча бIаьш болча комсаш лелаераша а. Укх шера эггара хьалха комсаш лелаерий Ди белгалдоаккхаш хилар МагIалбике. Городерча «Октябрь» яхача культура Дворсце из цIей дезде вIашагIкхийттабар совхозашкара толашагIбола комсаш лелаераш, боахамий а района а кулгалхой, специалисташ, общественни организацей викалаш.

Къаьстта дог гIоздоаккхаш да комсаш лелаерех дукхагIбараш кагирхой, нийсагIа аьлча мехкарийи къона кхалнахи болга. Цо гойт районе керда дIадоладаь гIулакх тешамеча бе доаллилга.

ЦIейна хетаяь «огонек» дIайолаялалехьа комсаш лелаяра литература хьакъехьа дийцар А. П. Чехова цIерагIча библиотека болхлочо. ТIаккха гулбеннарашта гойтар «Россера комсаш» яха фильм. Вай мехка комсаш лелаелга дегIадара истори довзийташ, комсаш лелаяра а царна зедераштеи цар лазараштеи духьала къовсам лоаттабара а наькъаш гойташ чIоагIа пайдане дар из.

Цул тIехьагIа комсаш лелаерий Денна хетаяь «огонек» хьаелл пионерий ЦIен директора Т. С. Бутыринас. Эггара хьалха къамаьл дир КПСС МагIалбика горкома секретара И. Л. Гиряевс. Цо лоацца белггалдаьхар районерча комсаш лелаерашта хьалхашка латта бехктокхаме декхараш. КПСС горкома а горсовета исполкома а цIерагIа даькъала бийцар комсаш лелаераш.

Цу дешах лаьца къамаьлаш дир «Чеченингушвино» объедининене начальника заместителa А. А. Ермолаева, Наурски районерча Калинина цIерагIча комсаш лелаеча совхоза директора П. Ф. Саблина, ВЛКСМ МагIалбика горкома хьалхарча секретара Р. Бузуртанова, Долакоарча юртсовета исполкома председателa У. Д. Гуноева. Комсаш лелаерий ди дездеча гулбеннарашка моаршал хьаттар городерча № 3 йолча юкъерча школа пионераша.

Шоай балха хьакъехьа дагабоалаш къамаьлаш дир комсаш лелаераша: «Кавказ» совхоза механизатора В. Д. Бахчина, М. Горьке цIерагIча совхоза бригадира О. Паршинас, «Ингушский» совхозе комсаш лелаеча А. М. Чапановас, № 19 йолча СоагIапшарча юкъерча школа комсаш лелаеча дешархой бригада доакъашхочо М. Барахоевас, кхыбараша.

Укх шера дика балха хьокхамаш даьхача дукхача комсаш лелаерашта Сийлен грамоташи совгIаташи дIаделар горсовета исполкома председателa заместителa Н. Ф. Мордвиновас.

Районера берригa комсаш лелаераш иттлагIча пятилеткa кхоалагIча шера декхараш толамца кхоачашдара тIахьехаш кхайкaрал тIайийцар гулбеннараша «огонек» чакхйоалаш.

А. БАСИЕВ.

СУРТА ТIА: комсаш лелаерий Денна хетаяь «огонек» (цун доакъашхошка моаршал хоатташ ба пионераш).

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

ХЬУВКЪАМ ЛОРАБЕЛГА — МАССАНЕ ДЕКХАР

Дукха низи хьинари дIаденнад кхаш леладераша ялатен юрта боахама кхыча культурайи ма-хулла дикагIа хьувкъам кхебе гIерташ. ХIанз хьатIакхаьчай юртбоахама балхашта юкъе эггара бехктокхамегIа йола ха — ялат чуэцар.

«Ялат, кхыйола кхачан продукташ, новкъостий, моллагIча мехка рузкъан керттерча хьокхамех цаI хила а хиннай, кIанз а я. Владимир Ильич Ленин шийхана цкъа белгалдаьха Iийнавац продовольстви социалистически экономика хьалъеча, политически боахамен декхараш кхоачашдеча Iалаьмате боккхача лоархIаме хилар. Цо яьхад, «боахама боккъонца йола лардаш — из продовольственни фонд я... Цу тайпара фонд ца хуле, хилча дика хетилга мара кхы хIама дусаргдац социалистически политиках», аьлар Леонид Ильич Брежнева 1976 шера 3 сентябре Казахстана партийно-боахама активе ше къамаьл деш.

Маькх, дуга, хьажкIаш, кхайтIара кхыйола продукташ — вай рузкъа, из да дени буси хала хьийга къа. ХIаьта хьувкъама дукхагIча даькъе ялат чуэцара балхаш вIаштIехьдахарга хьежжа хургба тIеххьара.

«1978 шера хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташи доакъараши кийчделга а 1978—1979 шерашка хьайбаш Iангара дахар толаме чакхдоаккхилга а Iалашдара кхы тIа а ла дезарах» лаьрхIа соцам баьб КПСС ЦК, СССР Министрий Совето. Хьалкхебаь хьувкъам сихен юхе ца буташи чуэцара, из лорабара берригача къахьегамхой теркам тIабохийт цу документо, йоакхо ю кхаш леладерий.

Цу тIа къоастадаьд юрта боахам кхы тIа а кердача хьувкъам чуэцача техникаца, транспортаца Iалашбара дешаш, белгалъяьхай хьувкъам чуэцача болх бергбола шоферий, трактористий - машинистий, комбайнерий балхацара материальни безам совбаккхара мероприятеш.

Ялат чуэца юрта бахача наха новкъостал деш городе баха дукха нах хургба. Лоаццача хана ялат чуийца даккхара совгIа лоархIаме да берригаш цхьана оарцагIа а баьнна ялата хIара кана, кхашка кхееча кхыча культурай хьувкъама хIара килограмма лорадеш кхом бар, из ца талхийташ лоаттаделга вIаштIехьдаккхар, пайда боацаш доацадар.

Хьувкъам чуэца болабаьча хьалхарча дийнахьа денз йоакхо е еза ялат во лорадеш, лечкъадеш соахка нийсъялийта хиина моттигаш кхы ца хилийтара. ХIаьта уж моттигаш нийслора керттерча даькъе хьувкъама учет во лелаяр, комбайнагара хьатта, цигара ялат дIанийдеча пункте дIахьоча ялата оттаду документаш лерттIа вIаштIехь ца дахар, ялат лорадара кхай тIа, хьатта йоагIа йоакхо ца яр бахьан долаш.

«Самашкинский», «Лермонтовский», «Назрановский», совхозашка, Советски района Кирова цIерагIча колхозе доагIача тайпара оттадацар транспортни документаш, реестраш, путевой листаш. Цхьадолча боахамашка дацар хьатта хьадахьаши цигара пачхаьалкхенна пунктaшка дIаккхухьаши дола ялат дIаязду журналаш, цкъа дIаяздаьр юха а хувцаш къоаламаш хьекхаш моттигаш нийслора.

Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи ялат чуэца доладалехьа тараза боахам лерттIа кийч ца беш, таразаш тIа уж нийса озаш дий е дац тахка а техка тамагIа ца оттадеш нийсделар. Цу тайпара гIалат далийтар бахьан долаш ялата дозал нийса белгалца йоаккхаш моттигаш хилар «Назрановский», «Джалка» совхозашка, Советски района Кирова цIерагIча, «Новая жизнь» яхача колхозашка. Машинаш, кхыйола транспорт лерттIа вIаштIехь ца яккхар бахьан долаш дукха ялат дайра кхай тIара хьатта, цигара ялат дIайидеча пачхаьалкхенна пунктaшка дIаккхухьаш.

Уйла тIа ца йохийташ хоржар ялата учет лелаеча, из лорадеча увттабу нах.

Цу кхоачамбоацарий бахьанаш гучадахараи дIадахараи шийхана йоакхо яцар цхьадолча боахамий кулгалхоша. Ялат дIа-хьа кхухьаш хиина машинаш болх чакхбаьлча гараже е кхыча моттиге дIаувттаеча хана цар кузовашка хьажацар, ялат дисал е дисадац хар духьа. Хьалхарча документашта шийхана хьа анализ яцар, ялатах етта хьаттара арайоалаши ялат дIанийцача пунктеи машина оттадаь документаш вIашдухь-духьала уттадацар цхьадолча боахамий бухгалтере болхлоша.

Цу гIулакхаша боккха аьттув боалийтар кулга цIена боацача наьха.

Масала, Шалински района ХХ партсъезда цIерагIча колхоза шофера соахка комбайнагара хьанийца 6 тонн кIа хьатта дIа а ца хьош шийн свеклаш лелаеча З. Х. Джамалдиевайи коа Iодоссадаь хиннадар. Цу тайпара ялат лочкъадир «Горячеисточненский» совхоза шофераша С. Г. Демильхановеи Ш. В. Хажмурадовеи. Лочкъадаь ялат юха хьа а доаккхаш набахта чубехкар уж.

Ха дезаш кхы а цхьа хIама да. Ялат лочкъадаьчул совгIа из цунгара ийцар а уголовни бехктокхаме оза мегаш да. ЛаьрххIа дола документаш доацаш е кIезига мах боаккхаш дохкаш волчунгара, белггала из цун доацилга кхетадешше а, ялат е кердача хьувкъама кхыйола продукци ийцар, далийтача гIалатага хьежжа, цхе шерага кхаччалца набахта воаллаве ха теха бехктокхаме оза йиш я. Цул совгIа ийцар хьадоаккх цунах бенна мах метта а ца оттабеш. Уголовни бехктокхаме оз лочкъалаьр дIаднлла моттиг Iалашъяр, цун транспорт еннар, кхы тайпа новкъостал даьр.

Кердача хьувкъама продукци лочкъаеш нийседенна бахьанаш тохкаш цIенхаштта хьожаргба къучоа аьттув балийтача дерригача хьалашка, торонашка. Шоай декхараш лерттIа кховчаш а ца деш къучоа аьттув нийсбалийтача хIара кулгалхочоа, далийтача гIалатага хьежжа, ахчан гIод тохаргда, административни бехктокхаме озаргва.

Ховш ма дий, масса хана хуллача тайпара, къу хIама лочкъае йиш йолаш нийсденначa хьало хьакхоллилга. Цудухьа уж тайпа хьалаш вIалла хургдоацаш гIулакх вIаштIехьдаккха хьажа беза боахамий кулгалхой, ОарцагIбаха беза халкъа тIахьожама комитетий викалаш, юртий, посёлкай, районний халкъа Советий депутаташ, комсомольски «прожекторий» викалаш, халкъа дружинникаш.

ШийоагIорахьара республика прокуратура органаша вIаштIехьдоаккхаргда социалистически рузкъа лорадара боккъонаш кхоачашъелга, керда хьувкъам лочкъабарах бехктокхаме озар ма-хулла сихагIа чакхдоаккхилга.

А. МОРОЗОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР прокурора заместитель.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«Къахьегама ветеран» яха медаль къахьегамхошта ялараx дола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цIена къахьегарахи къахьегаме карагIдаьннарий хам беши СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Республикански больнице гIолла:

Андрианова Надежда Афанасьевнана — санитаркана.
Башарина Мария Григорьевнана — медицински сестрана.
Богданова Таисия Захаровнана — медицински сестрана.
Беловидова Малита Завиде - Адильевнана — отделене заведующена.
Вишневская Лидия Павловнана — медицински сестрана.
Гришин Василий Матвеевича — отделене заведующена.
Гольцман Леонид Григорьевича — рентгеноотделене заведующена.
Глинос Александр Ивановича — психологически отделене заведующена.
Елецкая Евгения Дмитриевнана — терапевта - консультанта.
Емельяненко Иван Андреевича — склада заведующена.
Исяева Ирина Иосифовнана — болхлочоа.
Кабардина Мария Ивановнана — сестра-хозяйкана.
Квочкина Вера Никифоровнана — сестра-хозяйкана.
Карпец Евдокия Алексеевнана — йоккхагIйолча лаборанта.
Карпушкина Мария Борисовнана — медицински сестрана.
Лапкина Ольга Андреевнана — сестра-хозяйкана.
Ляхова Полина Алексеевнана — медицински сестрана.
Луганская Евдокия Антоновнана — медицински сестрана.
Морозов Павел Кирилловича — керттерча лора заместителa.
Мачульская Евдокия Борисовнана — санитаркана.
Мельникова Клавдия Ивановнана — медицински сестрана.
Миронова Нина Борисовнана — керттерча лора.
Оганесов Григорий Марковича — отделене заведующена.
Павлова Мария Архиповнана — медицински сестрана.
Пронь Мария Николаевнана — ординатора.
Парсаданянц Гайка Григорьевича — лора.
Солодова Евдокия Трофимовнана — санитаркана.
Спорыхина Клавдия Сергеевнана — диспетчера.
Сахарова Мария Михайловнана — отделене заведующена.
Туаев Алихан Карамовича — отделене заведующена.
Табунов Анатолий Сивировича — снабженена волча агента.
Уланова Маргарита Тиграновнана — ординатора.
Черноброва Анна Илларионовнана — санитаркана.
Элькина Эмилия Бенциановнана — ординатора.
Яблонски Владимир Николаевича — ординатора.

Сихха медицински новкъостал деча больнице гIолла:

Алексеева Пелагея Тимофеевнана — фельдшера.
Бондарева Клавдия Федоровнана — медицински сестрана.
Жеребцова Нина Степановнана — рентген-лаборанта.
Крупеникова Лидия Федоровнана — лора-хирурга.
Лукьянова Антонина Ивановнана — санитаркана.
Лубенцова Нина Григорьевнана — медицински сестрана.
Литвинова Лидия Ивановнана — рентген-лаборанта.
Мишарина Евгения Алексеевнана — медицински сестрана.
Нечаева Мария Ивановнана — рентген-лаборанта.
Нежельская Мария Прокофьевнана — санитаркана.
Осмаловский Михаил Иосифовича — лора.
Потина Антонина Степановнана — медицински сестрана.
Пятинская - Попович Серафима Михайловнана — лора.
Слепцова Надежда Петровнана — лора.
Соснина Клавдия Васильевнана — санитаркана.
Ушакова Анна Кирилловнана — лора.
Финклер Вера Ивановнана — медицински сестрана.
Филипченко Анфиса Ильиничнана — рентген-лаборанта.
Цутиева Джамиля Даудовнана — лора.
Чаплыгина-Брагина Ирина Ивановнана — санитаркана.
Юдина Антонина Петровнана — медицински сестрана.

Дай-мехка тIема инвалидашта йолча республикански госпитале гIолла:

Буркова Мария Тимофеевнана — санитаркана.
Вертапетов Вартан Айрапетовича — парикмахера.
Горковенко Федор Евсеевича — электромонтера.
Гулкова Ксения Макаровнана — медицински сестрана.
Голубенко Наталья Владимировнана — медицински сестрана.
Зайцев Андрей Петровича — госпитала начальника заместителa.
Колос Владимир Александровича — слесара.
Круглов Григорий Петровича — шофера.
Койда Мария Васильевнана — санитаркана.
Канакова Валентина Алексеевнана — медицински сестрана.
Коробенко Пелагея Кузьминичнана — медицински сестрана.
Колгинова Елена Андреевнана — санитаркана.
Кашенкова Евдокия Михайловнана — санитаркана.
Колесникова Екатерина Павловнана — официанткана.
Митрофанова Мария Поликарповнана — медицински сестрана.
Макиенко Мария Иосифовнана — медицински сестрана.
Никулина Матрена Григорьевнана — лора.
Никерова Елена Тимофеевнана — медицински сестрана.
Познаненко Татьяна Иосифовнана — медицински сестрана.
Потаенко Мария Игнатьевнана — лифтера.
Потапова Александра Никитичнана — повара.
Романова Татьяна Васильевнана — санитаркана.
Рыбалкина Вера Григорьевнана — медицински сестрана.
Семенюта Анна Павловнана — дворника.
Спирина Вера Михайловнана — медицински сестрана.
Семирханова Саният Гавриловнана — санитаркана.
Суворова Ольга Алексеевнана — санитаркана.
Тунзин Владимир Михайловича — склада заведующена.
Трейсс Велта Андреевнана — продавеца.
Чулкова Татьяна Ивановнана — гардеробщицана.
Шароварина Зоя Александровнана — медицински сестрана.
Шинкаренко Мария Федоровнана — медицински сестрана.

№ 13 йолча юкъерча школе гIолла:

Натаров Георгий Григорьевича — директора заместителa.
Парошина Таисия Лукьяновнана — пенсионеркана.
Соболь Софья Захаровнана — пенсионеркана.
Трубецкая Мария Никитичнана — пенсионеркана.
Чуриков Егор Васильевича — завхоза.
Щербетова Истыра Нисановнана — убоpщицана.
Яковлева Ольга Васильевнана — хьехархочоа.

Грозненски бувзама эксплуатационно-технически узле гIолла:

Середенко Иван Андреевича — бувзама электромонтера.

Нохч-ГIалгIай республикански медицински училище гIолла:

Мкртумова Тамара Артемовнана — преподавателa.

Туризманеи экскурсештеи йолча Нохч-ГIалгIай областной совете гIолла:

Денисов Михаил Витальевича — инструктора.

Нохч-ГIалгIай респотребсоюзе гIолла:

Бондаренко Дмитрий Федоровича — отдела начальника.
Мищенко Ольга Дмитриевнана — уборщицана.
Максименко Юлия Максимовнана — хаьхочоа.
Носов Иван Андреевича — слесара.
Фомичева Мария Денисовнана — гардеробщицана.

НГIАССР ПТУС спецбувзама республикански узле гIолла:

Барышников Дмитрий Михайловича — воккхагIволча фельдъегера.
Емельянов Сергей Григорьевича — воккхагIволча фельдъегера.
Емельянова Елена Игнатьевнана — пенсионеркана.
Зоренко Елена Константиновнана — пенсионеркана.
Кузнецова Анна Никандровнана — йоккхагIйолча экспедитора.
Маслов Дмитрий Александровича — воккхагIволча фельдъегера.
Нартикова Фаина Касбулатовнана — оператора.
Омаров Шахбан Амирхановича — пенсионера.
Руденко Вера Николаевнана — йоккхагIйолча экспедитора.
Серков Игнатий Федоровича — пенсионера.
Сафиулин Лутфулла Сафиуловича — пенсионера.
Толстухин Максим Ивановича — пенсионера.
Ткачев Егор Викторовича — воккхагIволча фельдъегера.
Чугун Андрей Лукича — пенсионера.

Грозненски производственни швейни объединене гIолла:

Калустова Надежда Александровнана — болхлочоа.
Минсосьянц Нина Сергеевнана — кладовщицана.
Сидорова Евгения Даниловнана — швея-мотористкана.
Товкалова Пелагея Ильиничнана — технолога.

«Грозненский рабочий» яхача газета редакце гIолла:

Забрусков Борис Герасимовича — пенсионера.

«Чечингтароремонтпредприятия» яхача Грозненски тароремонтни участке гIолла:

Бочегова Клавдия Михайловнана — директора заместителa.
Демиденко Иван Алексеевича — бондара.
Нечепоренко Николай Петровича — слесара.
Сурженко Василий Иванавича — болхлочоа.

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене 1436-ча автоколонне гIолла:

Лизунова Надежда Никифоровнана — кочегара.
Носков Николай Петровича — слесара-инструментальщика.

Газови промышленности министерства «Кавказтрансгаз» Къилбаседа-Кавказски производственни объединене гIолла:

Барченкова Татьяна Ануфриевнана — инженера.

«Консервплодоовощ» яхача Нохч-ГIалгIай объединене «Родина» яха сомийн баьцадаарийн совхозе гIолла:

Бабаев Магомед Али-оглы — болхлочоа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1978 шу.
21 апрель.

ХЬАЭЦА МЕГАРГДА

ХАЛА ДАЛЕ А ДЕ ЙИШ ЙОЛА ХIАМА

Хасавюртовски районера XVIII партсъезда цIерагIа колхоз — специализировании комсаш лелаю боахам ба. Бакъда, цига болх беча наьха — болхлой, интеллигенце, специалистий, кхычахьа болх бечар а санна, доалахьа шура лу хьайбаш да. ХIаьта уж доажаде моттигаш яц, цудухьа бIаьсти йоаллашехь «кердача шурий» проблема хьалхашка увттар: юртара къахьегамхой саготле болалора шийн боахаме етт бутаргба е бутаргбац яхача деша. Из боацаш висача кулгаш доацаш санна ма-вусий.

— Никъ корабир, дикка пайдане а болаш, — дувц совхоза керттерча агронома М. Курбанова. — Оаха соахка хьалххара вIаштIехьъяьккхар совхоза болхлойи гIулакхерча наьхеи, хIаьта иштта цу юрта йолча учреждений болхлойи доахан доажаде, дуккхача шерашта лаьрхIа хий декха цон. БIаь гектара тIа дIайийра дуккхача шерашка тIаювла вIашагIъэяь бобово-злакови смесаш. Гонахьа карт а яь, электрически Iу оттавир, доажаделга вIаштIехьдаьккхар чулостадаь (къаьст-къаьстача мулаш тIа) хургдолаш.

Специалисташца цхьана цонашка хьеж тхо. Доахан ца доажадаьча моттигашка лакхеи листеи я буц. Укхаза соцадаь, латт, IодоагIа хий а. Лакха-Хасавюртовски каналачура хьачуух из, хIаьта цигара даьгIенна хий тохилга вIалла хала а дац.

ХIанз Iулаца 640 етти шинареи да. Царга хьожаш ва ши Iу. Бийсана хьайбаша салоI юрта йисте хьалъяьча аххкан лагера кхоаленашта кIал. ЦIенноаноша Iуйрийна сецца сайрийна боад къовлалуши детт доахан. Укх шера совхозо шийна хьатIаэц эшаш долча комбинированни доакъарца юртахой доахан Iалашдара йоакхо а.

«Парное молоко» яха кооператив вIашагIъеллача хьалхарча деношке а денз хоалуш тоадала доладелар хьайбаш, дукхагIа хила яьлар цар продукци. Шоай собране цу кооператива членаша лаьрхIад совйола продукци, хIаьта из 100 — 150 тонн хул шера, пачхаьалкхенга йохка.

Цу кердача гIулакхо юртарча наха мел пайда бахьаргба дийцар лоацца совхоза директора А. Абдулмеджидова. Оахам кийчделга, баьцаш дIаювлга, хий дехкилга, аьшксаьргах карт елга, «электропастух» оттавелга — социально-культурни мероприятей фонда чотагIа даьл. Цонех пайда эцилга, хьайбашка хьожилга, ахкан лагере уж леладелга болхлой чотагIа да, вешта аьлча — шии Iуней, бийсанарча хаьхочой, хий дехкачоаи луш дола алапи. Ветеринарни гIулакх совхоза лоро Н. Шуайбова ду. Племенной болх а вIаштIехьбоаккхаргба, хьаелла лерхIаш я доаханна искусственни осеменени яра пункт.

— ХIаьта а, фу гIоргда цу новкъосталага хIара дезалий?

— Керда гIулакх ма-дий из, — дувц дIахо директора, — хIаьта а юххьанца лаьрхIачеи соахкарча опытага диллачеи цхьа етт лелабарах хIара дезалаша бетта кхаь сомал дукхагIа дала дезаргдац. Пенсионераш мукъабоал лагере доахан леладарах хIама дала ца лезаш.

Болхлошта пайдане да, хIаьта совхоза а зе хилац. ХIанз комсашта юкъе доахан лелац. Совхоза болхлой (кхалнах) мукъабаьннаб доаханна Iунал ле дезарах. Цар де дезар да — лагере дIа а баха шоай доахан деттилга.

Из кооператив вIашагIъеллача денз цIаьхха лакхъеннай производственни дисциплина, балха ца ухилгеи тIехьабувлилгеи наггахьа мара нийслац.

Цу тайпара болхлойн гIулакхерча наьхеи доахан леладаро, юртарча къахьегамхошта керда шура хилийтарал совгIа, цхьаькха цхьа лоархIаме дика а ду: лакхлу юрта санитарни культура. Ковнаш цIена да. Улицашка дIаегIа гаьнаш кагъяц, асфальт бохабац...

Дика инициатива йолаяьй совхоза кулгалхошеи специалисташеи. Цар опыт болхлой доахан доажаде моттиг йоацаш долча кхыча специализированни боахамашта накъаргйолаш я.

Н. ЛЮБАРОВ.
(«Дагестанская правда» яха газет, 15 июнь, 1978 ш.).

Урал Каспийски форда чу доагIа доккхагIдарех хий да. Маьхерча тайпаех дола промыслови чкъаьрий дикка дукха деб цига. Цу чура лувц дунеи тIа мел лувчача осетрови тайпарча чкъаьрий кхоалагIа даькъал совгIа дараш. Укхаза кийчбу цIи хеза бола кхача гурманаш, дика йовзаш йола Iаьржа Iов, из чIоагIа къердаш я чурча а доазол арахьарча а рынке.

Ши эзар ах эзар километр дIаьха да из хий, хIаьта Iаламоше хьадаь Iалаьмате дика хьалаш да укхаза чкъаьрий лебадара. Чкъаьрий лувцалга укхаза дукха хана денз хиннад моттигерча бахача наха леладеча гIулаккхех керттера дар.

Индустриальни центраш дегIаяхкарцеи йоккхий гидротехнически сооруженеш хьалъярцеи дувзаденна тIехьарча итт шерашка хьалхашка этта декхар да алхха лорадаь ца Iеш Каспийски фордеи цунна чудодача хиш фауна ебаелга, Волгаи Уралеи экологически хьал боахама кулгалхошеи Iилмахошеи къаьстта чIоагIа йоакхо ерех хIама хинна дIаэттад. Промышленни объекташка, йоккхача городашка хьаяьй долхаш дола хиш бIехалахи зенеча хIамаехи цIендара лаьрхIа йола сооруженеш. Дукха Iилма-тохкамеи проектни институташ болх беш я чкъаьрий запасаш ебаяра, доал деш бола чкъаьрий боахам хьабара проблемаш къестаеш. ХIара шера форда чу хец искусственни даьха чкъаьран Iалаьмате дуккха пхандаргаш, хIаьта царех хьабоала пайда боккха а ба. Иштта, масала, ихтиологий вIаштIехьдаьннад естественни хьахулаш хинначоа метта искусственни бар а болаш белорыбица яхача чкъаьран запасаш дикка дукхагIа хилийта.

Дукха балхаш ду Урал яхача хи чу чкъаьрий леладелга дегIадоаладара даькъе. Укхаза бокъо лац низ бола двигателаш тIа латтача кемашта лела, халданза ха деш хул рыбоохрана болхлой.

ХIара шера центральни Iилма-тохкама осетрови боахама института Урало-Каспийски отделене экспериментальни Курилкински чкъаьрий леладеча заводе кхеду бIаьш миллионаш осетра, белуга, кхыча чкъаьрий пхандаргаш. Укхазара осетрови тайпагIа дола пхандаргаш дIаухийт Доне, Кубане.

СУРТА ТIА: осетрови чкъаьрий пхандаргаш.

Г. КОШКИНЦЕВЕИ В. МЕДВЕДЕВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОДЗОЛ ДЕХЬАРА

ПОЛЬША. Лодзерча «Мера Польтик» яхача заводе арахепа доладаьл кердача маркех дола гургал бетта сахьаташ. МоллагIдараш санна дола сахьаташ доацаш кхыча тайпара да уж, цар цкъа техача кхы цIаькха а тох гургал. Цкъа оттаьча хана гургал техача, цул тIехьагIа хIара пхи минут массазза яла юха а гургал бетт сахьато.

СУРТА ТIА: контролер Дурка Анна сахьаташка хьежаш йоал, уж экспортагIа дIадахьита кийчдаьл.

ЦАФ — ТАСС сурт.

Цар оамалаш

ДЕЗАЛ БОХАШ ЛАТТ

Американски обществах доахкача низаш даро, къизало цун керттера чIоагIале — дезал бохарга вуг. Из вывод еш ба тахан ВIашагIкхийттача Штаташка цIи хеза бола дукха социологаш. Массанена а ховш да зуламаш делга США «хозача гIулаккхех» цаI долга яхаш белгалду цар. Бакъда дукхачарни дага а дагIац цунна юкъе «дезала зулам» аьнна цIи йоаккхачо, е дезалашта юкъе деча зуламаша мел йоккха моттиг дIалоац.

Эггара йоккхагIйола къизал, язду «Вашингтон пост» яхача газето, хIанз ВIашагIкхийттача Штаташка «дукхагIа гучаюьл» городий улицашка а ца ювлаш, дIатIахьежача даккха хIама доацача нах бахача цIеношта тIехьашка, наха бIарга ца гуча смитий, брауний, иштта кхычар квартирай наIарашта тIехьашка. Сесаги берашл американски буржуазин дезале дезала лаь частни доалахье хIана яц аьнна лоархIаш я, ший безам бар цунца де из мукъа а волаш. Из бахьан долаш дезале эггара низ боацаш бараш — кхалнахи бераши дукхагIча хана къиза етташ а кхыдола низаш деш а кIалбисе хул.

Американски эксперташа беча маьхах, США хIара шера къиза етт 3-гара 9 миллионага кхоачаш кхалнаха. хIаьта лоадам боацараша мара моттигерча Iаьдалашка дIахайтац из. Тахкара федеральни бюроца хетачох цу тайпара низаш даро хIанз мехка «регистраци ца еча» зуламашта юкъе хьалхара моттиг дIалоац.

Дезала балаш мел дукха а мел кхерамe а да хьагойт, масала, укх бакъдолчо. США боабеча нахах 30 процент гаргга дезалашта юкъе боабу. Из иштта хилар тешавеш бакъду ший гIулакхаш кхоачашдеш вийна хIара пхелагIа вола американски полицейски герзаш а детташ дезалашта юкъе хула довнаш къоастаде гIертача вувш хиларо.

Кхалнаха еттарал а сийдоашагIа да, белгалду «Вашингтон пост» яхача газето США шерра даьржа дола зIамига а, кхыметтел наькхах доахка а бераш юкъе а лоатIаш берашка бала бахьар. Газето йоалаю хIара шера бала бахьаш, къизал тIаккхухьаш 1 миллионал совгIа сераш хилар а царех эзараш човнаш яь а маьженаш кагъяь а довш хилар а бакъдеш йола даннеш.

«Вашингтон поста» сатем ца бахьа вывод ю, из тайпа положени США хувцалургьяц «низ белга дертIа гIулакх лоархIилга дIа ца доаккхе» яхаш.

Л. БУЗ,
ТАСС корреспондент.
Вашингтон.

ПОЛИТИЧЕСКИ ОБОЗРЕВАТЕЛА БЕЛГАЛОНАШ

АФРИКАНСКИ ВЬЕТНАМ?

ТIеххьарча хана США президента дукхазза белгалдаьхад Африке американски хьашташ лоархIаме хилар. Заявленеш яьчул тIехьагIа леладеча гIулакхаша чIоагIлу, цо мохк Iаьржача континента гIулакхашта тIемаца юкъебаха кийчбеш хилар.

Долчча бесса аьлча, юкъегIортар шердеш латташ хилар гуш да. Нагахьа санна Эфиопена духьалара сомалийски агресси хиннача хана официальни Вашингтон, сомалийцашта американски герз Саудовски Аравеген кхыча мехкашкеи гIолла а лоатталеш, гуча ца яла гIерташ баьдеча тIеIаш хинйаяле, Шабе хIиндара событеш йоладеча США транспортни авиаце гуччахьа дакъа лаьцад НАТО Заире яьча интервенцена юкъе.

Хетаргахьа, хIанз гIулакх кхы я гаьнагIлаьнна хургдац. Цхьабакъда, цкъа-дале, американски салташа Африке хьоча новкъа бовзаш болча сената соцама барьер я, хIаьта шоллагIдале, США хIанз а хоалуш я вьетнамски контузе. Цу гIулакхаша влияни ю, бакъдар аьлча, Вашингтона политика чулоацама а ца еш, алхха формана. НАТО сессе хьахьеккар президент шидага хинна ха, чакхъяьнна хилар. Цо гуччахьа тIаххьийхар малхбузен европейски цхьоагIонхой Африкера «НАТО декхараш» шердара.

Из дага долаш дIадоладаь ла, цига бахаш бола нах йохкаеннача режимашча машар лоаттабе раьза боацача африкански мехкий тIехьакашта юкъегIортара НАТО «экспедиционни корпус» хьаелга. Африканцашта духьала латаш хургба африканцаш, амма бе доаллаш американски герз а команда теляш натовски эпсараш а болаш. Образец лаьрхIа хьанйцай США-с хьинаре хьал а лоацаш хIанз Мобута раьза воацача цун даьй мехкахоех Заир IоцIенъеш болча французски, бельгийски, мароккански парашютистий акцеш.

Африкански мехкий гIулакхашта юкъегIертара еш йола эскалаци нийса еш я а, яьза яргйоацаш я а ала гIерташ. Вашингтоне хиннача НАТО сессе кIезига заявленеш йинзар африкански континента тIалаттара «советски кхерамах». Цхьабакъда, долчча бесса аьлча, Африкана бола кхерам шоай мохк а, шоай цхьоагIонхой а кердача тIема авантюрана юкъебига кийча долча американски керий оагIонгахьара ба.

1976 шера США Анголерча гIулакхашта юкъегIийртача хана хьахинна африкански Вьетнама бIалгIа хIанз а сиаькхдоах дуккхача американций. Керашта духьала къамаьл деш сенатора Макговерна заявлени йир СССР-а Кубан Африкерча политика цхьаккха кхерам тIатассац цхьанна лоархIамеча американски хьашташта аьнна. Викалий палата дунен халкъашта юкъерча отношеней Комиссе Африка гIулакхашта йолча подкомиссе къамаьл деш Ангола йовзача Калифорнийски университета доцента Джеральда Бендера белгалдаьккхар конгрессе Африке цхьаккха бахьан а доацаш наьха цIий Iодаха тарлуш хилар. Цо дIахайтар Анголе цIий Iоахара бехке хиннар Куба а йоацаш США-си ЮАР-си хьаллаьца хинна УНИТА-и ФНЛА-и раскольникаш хилар. Хьалха ЦРУ Анголана йолча группана керте лаьттача, цхьан хана ший книжка тIа США Африке цигарча халкъашта духьала лелаю къайлагIара операцеш гучаяьхача Джона Стокуэлла, гIулакх дика довза а довзаш, бакъдир конгрессе ЦРУ Iалаьмате чIоагIа Анголе юхаяха безам болаш хилар. ХIаьта Анголе меттел Африка кхыча районашка а. ЦРУ шефа Тэрнера дагалатта из гIулакх хьаллоацаш да хIанз КIайча цIен да а юкъеваха дола США чIоагIа лоархIаш дола гIозараш.

Африкерча событей бокъонца дола бахьан цига советски кубински вIиони дегIаахар а доацаш. США-и хьалха колонешта доалдаь паччахьалкхенаши шоай дегIаахара никъ шоаш херже африканций бокъо хиларца машар бе раьза ца хилар да. Цудухьа хьаю НАТО-с Iаьржача континента тIара малхбузен хьашташ лорадара йола африкански экспедиционни корпус. Африке цхьана лелаергйола стратеги оттаяра 5 июне Париже вIашагIкхийттабар США, Франце, Великобритане, ФРГ, Канада, Бельге викалаш. ХIаьта 14—15 июне Брюсселе хилар Мобутана гIонна дола гIулакхаш дуаца заседани. Боккъалдар аьлча, малхбузен монополеш лорараш Заира рудникашка цIаста, кобальт, уран, дошув даккхара йола шоай бокъонаш я.

Заирски истори дуккхача хIамашка диллача ьоккхаме да. ТIеххьара моттиг лоацаш дац укхаза Советски Союзан Кубанеи тIатетта бехкаш цхьанна хIаманца а бакъдеш ца хилар. ООН-е дуккхача африкански мехкий викалаша дIааьлар из бакъдара доаладеш цхьа хIама а доацаш заирски конфликта юкъе кубинцаша дакъа лоац яхаш президента Картера дувцараштa шоаш чIоагIа раьза ца хилар. Шеко яц, нагахьа санна Африке шерра разведывательни сеть йолча США-на ховш из бакъдеш дола хIама хилча, цар из шоай ма кхув сиха дIакхайкадергхиларах. Цхьабакъда дIахьокха хIама дац, хIаьта кIал кIийле а йоацаш бехк бе гIертарах пропагандистски гIар мара хIама хилац.

Официальни Вашингтон, ший бакъдаь дIаотталеш хIама ца хилар вIалла новкъа а доацаш, дIахо а ший политика лелаеш я, хIаьта из кхераме а да. Америке юха а сийдеш я НАТО Совета сессе президента даьча къамаьла юкъе къаьгга гучаделхаш хинна уйлаш. Дуккхача американцаша сов тIехьа теркал дергдий-теш из хIама? Африкански Вьетнама ушалала бокъонца чубахачул тIехьагIа.

Владимир ЛОМЕЙКО.
(АПН).

Ший бIаь шу дизар дезде кийчлуш я йиъ орден леладеча Киргизе столица Фрунзе. ХIара шу тIехьагIа шерлуш доагIа города доазонаш, уж гаргагIерт Ала-Тоо йистошта.

СУРТА ТIА: города центрера сквер.

А. ТОЛМАЧЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СА А ЛОI, БОЛХ А БУ

Юкъедолаш латт ахка — дешархой каникулаш йола ха. Цхьабакъда салеIа а ца Iеш, боккхийчарна балха тIа шоашта могачох гIо-новкъостал а ду дешархоша. Массанахьа санна тха районерча школашка а дIайолаеннай пхелагIа. къахьегама четверть дешархой къахьегамцара безам чIоагIбара геттара боккха лоархIам болаш йола ха.

Кхувш йоагIача тIехьенна къахьегама кхетам балара болх вIаштIехьбаккхара керттера лостамаш дика белгалдаьл КПСС ЦК-и СССР Министрий Советой соахка декабрь бетта тIанийцача «Массанешта юкъара юкъера дешар Iомадеча школашка дешархошта хьехилга, кхетам дуга дIахо тоадарай уж къахьегамга кийчбарах хьакъехьа» яхача сопам тIа. Цу сопамо школа болхлой дехкарийла бу дешара шера чакхбоахаш хинна идейно-политически къахьегамеи кхетам балара болх ахкан каникулашка а доразгIа ца, боалийтанцлерагIа дIахо кхахьа. ПхелагIча четверте а дешархо юстара латташ хила йиш яц вай юкъарча вахара. доккхий деце а ше деш долча гIулакхашка гIолла юкъарча балха шийгара доагIа дакъа ше юкъеккхухьаш волга кхетадеш хила веза из.

ХIанз укх хана района школашкара дешархой ахканарча унахцIено чIоагIъяра площадкашка салаIарца цхьана къахьегаш боахк совхозий кхашка, школашка ремонт еча.

Районе йолаш я дешархой ахкан каникулашкара салаIари болх бари кхетамца вIаштIехьдаьха школаш. Эггара хьалха царех я ала доагIа СоагIапчарча № 19 йолча школах (директор А. С. Базоркин). КхоалагIа шу да укхяза болх беш дешархой производственни бригадаш йола. Цу школа хьехархошта пайда эца хов башха-дикача советски педагога В. А. Сухомлинске «ХIара сага къахьегамца бола безам хьалахарах, гучабаккхарахи из чIоагIбарахи латт идейнии къахьегамеи кхетам балара балха цхьоагIо» яха дешаш.

ГIулакх лог лазаш вIаштIехьдаккхарах хьадоала беркат хьахьоккхаш ба цу школакхашка къахьегача производственни бригада цикъ. Масала, 1976 шера 1 гектар лаьтта дIайийна шекара свекла кхееш хилар дешархой. Хьувкъам эсала хилаьзар. Цхьабакъда планагIа 720 центнер дIаяла езача метта дешархоша 450 центнер мара дIаяланзар. «Ингушский» совхоза кулгалхоша транспорт Iалаш ца ярах кхашкара чу ца яхьаш йисар дукха свекла. Цунна тIехьа доагIача шера школаи совхозеи кулгалхошта юкъера бувзамаш чIоагIагIа хиларах гIулакх дикка тоаделар. 1977 шера 800 центнер метта 1300 центнер шекара свекла чуийцар дешархоша. Дукхача дешархошта дика къахьегарах совхозо тайп-тайпара совгIаташ делар.

Укх шера шоаш хьалхагIа Iоаяьча опыто доккхагIдола декхараш тIаэна торо еннай дешархошта. 40 гектара тIарча комсашта Iунал де а лаьрхIа, хIанз из гIулакх кхоачашдеш ба уж. Гуш ма-хиллара, СоагIапчарча школа кулгалхоша цIенхаштта теркам тIаухийт кхувш йоагIача тIехьенна идейно-политически къахьегамеи кхетам балара дешашта.

Школай педагогически коллективаша, партийни, профсоюзни комсомольски организацешца айхха бувзам а лоаттабеш, чакхбоах дешархошна ахкан каникулаш йолча хана бу болх. Иштта, соахка ахканара салоIа площадкаш болх беш хилар №№1, 6, 18, 20 йолча школашка. 7 — 9-ча классашкара 400 саг хилар дешархой производственни бригадашка болх беш а салоIаш а. Цар къахьийгар комсашта Iунал деш, шекара свекла, хьажкIаш кхееш, дарбан баьцаш гулъеш, школашкара мебель, гойтара пособеш тоаеш. Цунна нийса спортивни яьаш чакхйоахаш, тайп-тайпарча экскурсешка ухаш салоIаш а хилар уж. Из гIулакх укх шера дIахоьош да.

Цхьабакъда цу хьакъехьа кIезига дапар белгал ца даьхача даргдоаца кхоачамбоацараш а. Дешархой салоIилгеи къахьегилгеи гIулакх формана леладеш бараш а болаш бар. Иштта, районе соахка болх беш хилаьзар лаьрххIа йола дешархой къахьегама лагерь. Бераштa кхача а лоаттабеш йола ахканара площадкаш цюнь бетта мара болх беш хилаьзар цхьайолча школашка. ХIаьта №№ 5, 14, 15, 17 йолча школашка дешархой производственни бригадаш каьхата тIа мара яцар.

ХьалхагIа дийнна гIалаташи нийслуш хинна кхоачамбоацараши теркал а даь, дешархой ахкан каникулаш йола ха кхетамца вIаштIехьъякккхара тIадерзадаь хоадам боллаш дола гIулакхаш чакхдаьхад халкъа образоване городской отдело. Ерригача школай директораш май бетта отчет луш хилар ахкан каникулашка школаша дешархошца бергболча балха хьакъехьа. ХIанз эшаш дола хьалаш мел долча школашка хьаийллай дешархошта кхача лоаттабергбола ахканара площадкаш. Дешархой салоIаш ба «Нефтяник» яхача пионерлагере, Каспийски форда тIарча спортивни лагере унахцIено чIоагIъеш а салоIаш а хургва пионерий ЦIагIара, къонача техникий станцерен берий спортивни школерен 200 активист.

Массе юкъерча школашка вIашагIъеххай дешархой производственни бригадаш, школай кулгалхоша совхозийн предприятейн кулгалхошца цхьана оттаьй цар бергболча балха хоадам боллаш йола планаш. ХIаьта пионерий ЦIаи къонача техникий станцеи чакхъяха кийчлуш я технически кружокашка дакъа лоацаш барий яхьаш, сурт хозагIа дилларан фотографеш дахарaи конкурсаш, кхыдараш. Виъ эзар гар..а дешархо чакхвар ва лаьй тIемеи къахьегамеи сийлен моттигашка гIолла никъ беш, цар Iомадергда вай дахача моттигера Iалам а. Иштта туристически слете дакъа лаца кийчлуш 500 дешархо ва, хIаьта 15 отряд дарбан баьцаш гульеш я, «ТIоарска бургац» яха приз яккхара яхьашка кийчлуш ба дуккха къона футболисташ. Цул совгIа, района школашка хьадийллад ахканара кинотеатраш. Пхе школа дешархой Малгобек — Терек — Моздок яхача наькъа тIа велопробег ергйолаш ба. Иштта моттигерча нийсархошца цар чакхдоахаргда футболахи волейболахи дола вIашагIкхетараш.

Оаха лерхIачох ахкан каникулашка салоIаш а болх беш а дика низ а Iоабаь кердача дешара шерага кхоачаргба района школашкара дешархой.

А. АЛИРОЕВ,
МагIалбика халкъа образоване городской отдела заведующи.

ЛАЬТТАХ ДОЛА ДОШ

Парте Витебски областной комитете СССР 50 шу дизара цIерагIча «Селюты» совхозе — областе эггара дикагIча боахамe гIо аьнна хьехар дир сона. ДIадахача шера цу совхозо дика толамаш даьхар шура йоаккхача, ялат кхедеча.

...Хьехархочоа ловра царна юрт еаялар.

— Поэташ юрта хьалкхув, — оалар цо. Ше яхар бакъдолга дIахайтар духьа цIераш йоахар.

ИттлагIча классе экзаменаш хьатIакхача цхьа кIира дисача хана хьехархочо берашка аьлар:

— Оаш фу де хой шоана, доттагIий... Вай кхайх яздел сона. Школацара Iадика ювнaлехьа учебникаш тIера а доацаш оаш укхаза фу Iомадаьл, шоана фу дайзад ха безам ба са. Шоана лаьтта мел дукха деза ха безам ба са...

Крицкий Владимира кхайх йола ший сочинени хIанзачул шийтта шу хьалхагIа язъяьй. ХIанз цун ткъаь бархI даьнал. Школа чакхъяьккхачул тIехьагIа «Селюташка» Iийра. Тракторашта ремонт еча мастера гIоача волаш хилар, къоначa механизатора школе дешa ваьгIар. Эскаре гIулакх даь вааьначул гIехьагIа ший юрта цIа а вена совхоза тракторис-талла болх беш воза ер диълагIа шу да. Дукха да цо ду балхаш: Iай—кхашка удобренеш дIаккхухь е лоа сецаду; бIаьсти — лаьтта оах. махха боаккх, «шиь» кха дIадув (цун тIачIоагIъяьй 120 гектар). Аьхки а гурахьа а де шортта хул балхаш.

Хьункъама проблемал кIезигагIа лоархIам болаш яцар «Селюташка» цхьаькха, кадрай проблема. 1959 шера совхоз вIашагIъеллача деиз хIанзалца хьа хIана яц аьнна хьалхарча моттиге лаьттай из. Хьанна хац юрта баха нах «городе дикагIа» а «городе аттагIа» а хеташ болга. Боккъалдар аьлча, юрташка халонаш массаза а кIезига хиннац. Цудухьа дукхагIа бараш, къаьстта кагирхой, городе баха дIаухар. Тахан «Селюташка» болх беча 869 сагах ахаш — къона болхлой ба. Юртарцара, лаьттанцара цар бувзамаш чIоагIдара совхозе толаме кхоачашъю цхьаькха проблема — нах чубаха цIенош хьалдара проблема.

Вай фуннагIа дуне а, общежити, из мел дика яр аьнна дезала аьттув боацаш я. «Сага паргIато еза. Ший цIа е ца хулча даьлча — квартира эш. Деррига дIадаьлча кора кIалара беш еза». Уж деиаш аьлар совхоза директора Пашинский Станислава. Из ва совхоза центральни усадьбе — Октябрьски поселке — вай ханара культура ЦIа, торгови центр, юкъера школа хьалъяйтача эггара доккхагIа дола дукъ тIалаьттар.

Укх тIеххьарча шин шера совхоза болхлошта лаьрхIа хьалъяьй 200 квартира. Цу темпаша укхаза саг цецваккхац. ХIана аьлча, «Селюты» цхьан лостамагIа гIирсаш хьалдеча Белорусски ССР-ерча ялх боахамах цаI ма-бий. Е кхыча тайпара аьлча, из да зIамига юртилгаш дIа а йоахаш йоккхий яраш вIашагIъеххар. ЗIамигчарна когаметта хьахул городий хьисапе йола йоккхий поселкаш. «Селюташка» шиннегара яьнна 24-нега кхачалца квартира йола тайп-тайпара цIенош хьалдаьд.

«Селютай» администраце ший низ дIаккхоачар ду совхоза болхлой городе бахача нахал хIамма а вогIа ца бахийтара. Легковой автомобилашта лаьрхIа гараж хьалъе йолаяьй. хIана аьлча, хIара шоллагIча болхлочун мотоцикл я, хIара виълагIчун — легковой автомашина, хIаьта «Жигулеш» «Москвичаши» эца безам бараш хIанз а кIезиглуш бац.

Укх шера нах чубахача цIеношеи боахама гIирсашцеи цхьана хьалъергья 180 моттиг йола берий беши 700 дешархочоа лаьрхIа юртбоахама профессионально - технически училищеи. Совхоз социально-культурни дегIайоалаяра хьожадаьд 36 эзар сом.

— ХIанз тхо долча болх бе а баха а хьабахка гIерт городера бараш, — велакъеж Крицкий Владимир. — Боккъалдар аьлча, бIаргашта гуш хувцалуш латт «Селюты»...

Комсомольцаша дIадоладаь цхьаькха керда хIама дукха дезадеаар сона цига. ХIара гурахьа механизатора Ди дезде лаьрхIад кагирхоша. Цун кийчо ю... бIаьсти яьлча деиз. Ялат зIадера хетаяь совещанеш ю, опыт дIа-юха йовзийт. Цул тIехьагIа хьатIакхоач ахкан балхаш, тIаккха — ялат чуэца деза, балха итогаш е еза ха. Цига дикагIчунна лу премии, сийлен лента. Цул тIехьагIа бийса яххалца кердача культура ЦIагIа сацац музыка, иллеш.

...Ахархочун ахканара балхаш сихденна ха. АргIанара балха ди чакхдаьннaчул тIехьагIа Крицкий Владимирца поселке юхадоагIа тхо. Сайрийнара малх бIайха хетац. Оаха зензар из Iочу мишта бижар. Баьдъелар. Сигале седкъаша къоарзийр, цу тайпара седкъий городе вIалла бIаргаго а йиш йий-хьогI аьнна хеталора.

— Са «обсерваторега» хьажа безам бий хьа? — цIаьхха хьаьттар Володяс. Аьла тоххора хьал тIа а даьнна Володяй зIамигача телескопа чу гIолла седкъашка хьежаш цхьа-ши сахьат даьккхар оаха. Астрономи—цунна школе дукха дезаденна хIама да, хIаьта цох дувцаш сахьаташ даха кийча ва из. Цунга да а дувгIаш уйла ю аз: «Селюташ» тIара седкъий сигале хIама дIайийнача кхайна тара я. Вай вахара Доккхача кхайна. «Селютех» ший хана агроград хилча мегаргьяцар-хьогI аьла из тоxкор латтийта седкъашка хьежа безам бараштa лаьрхIаш исторически хIама саннеи.

Александр ЧЕРЕПАНОВ.
(АПН).

СПОРТА ХОАМАШ

Дукха ха йоацаш городе Белгороде «Трудовые резервы» яхача спортивни общества Россовето дIайихьар дзюдох йола къаьст-къаьстача спортсменашта юкъе хьалхара моттиг яккхара йола яхьаш. Цу яхьашка дакъа лоацаш яр Назраперча № 14 йолча СГПТУ виъ сагах латта команда.

Дика толамаш доахаш чакхваьлар цу яхьашка спорта мастералла кандидат вола Цолоев Iийса. Массарел кот а воалаш чакхдаьккхар цо хIара вIашагIкхетар. Иштта, финале вала моттиг къувеаш из кIалтохаргах летар Челябинскерча йоккха говзал йолаш волча СССР спорта мастерца Султановца. Лакха говзал а деиал а гойтача Iийсас яьккхар финале лата бокъо.

ХIаьта финале из вIашагIкхийтар «Трудовые резервы» яхача ДСО Центральни Совета соахкарча чемпионаца СССР спорта мастерца Гавриловца. Укхаза а тIехдика кайовлаш котваьлар Iийса. Иштта, 71 килограмм дозал долаш болча 28 спортсмена юкъе (царна юкъе 6 СССР спорта мастер вар) хьалхара моттиг а чемпиона цIи а яьккхар Iийсас.

60 килограмм дозал долча атлеташта юкъе кхоалагIа моттиг яьккхар СССР спорта мастералла кандидат волча Тумгоев Мухьмад-Башира. Уж шаккхе а юкъевигав «Трудовые резервы» яхача ДСО Россовета сборни командо. ХIанз 2 — 5 июле городе Белгороде хургйолча цу общества Центральни Совета яхьашка дакъа лаца кийчлуш ба уж.

С. ЯНДИЕВ,
г. Назранерча № 14 йолча СГПТУ физвоспитане кулгалхо.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ФУТБОЛ

Селхан Грознерча С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе футболагIа СССР хьалхе яккхара йолча матче вIашагIкхийтар вай «Терек» Ашхабадера «Колхозчи» яхача командай футболисташ. Счет 1:0 йолаш «Терек» толаш чакхъяьлар матч.

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 ИЮНЬ.
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.45 — Iуйранара гимнастика. 9.05 — «Барбикиш цун доттагIий». Яздархочунца В. Медведевцеи цун турпалхощеи вIашагIкхетар. 9.35 — «Форда чура хи тIадам». Художественни фильм. 10.40 — Илли оал Ерригроссийски конкурса лауреата В. Крипноса. Ленинградера передача. 15.30 — Документальни телевизионни фильмай программа. 16.00 — Московски комсомола гIулакхаш». 16.30— «Самукъне старташ». 17.15 — «Пятилетка гIишлошъеча». Бригадин подряд. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Канада къамаш деиача Денга — цьий лоIаме цьнача Денна. Канада телевидене программа 19.30 — Ленински комсомола 60 шу дизарга. «Ма кагирхой ба-кх». Художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Даим а премьера». СССР халкъа артиста, Ленински а Паччахьалкхен а премей лауреата. Социалистически Къахьегама Турпала, дирижера Е. А. Мравинске кхоллам. Чакхьаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Мультипликационни фильм. 18.10 — «Нохч-ГIалгIачу гIолла». Информационни программа. (эрсий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Хьа орденаш, комсомол!» (гIалгIай меттала). 18.50 — «Кхоь, пхиь, ворхI, итт...» Iилман-популярни фильм. 19.05 — «Нохч-ГIалгIайчен хIама хьакхолла низаш дегIадоаладара торонаш». Беседа (нохчий меттала). 19.20 — «Лаьтта тIа боаз никъ». Iилман-популярни фильм. 19.40 — «Старт». Телевизионни спортивни журнал. 20.10 — Сага сий къахьегамца да. Кинопрограмма.

30 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха» Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Цирк — бераштa». 9.35 — «Ма кагирхой ба-кх». Художественни фильм. 11.05 — «Концерт - вальс». «Дунен халкъий кхоллам». 15.30 — «Эггара йIаьхагIа йола экзамен» Iилман-популярни фильм. 16.30 — «Москван москвичаш». 17.00 — «Йолаеннай ахкан къахьегама...». 17.30 — «Берлински конференци — шин шу даьнначул тIехьагIа». Профессора В. В. Загладина къамаьл. 18.00— Кердадараш. 18.15 — Балета артистий концерт. 18.40 — «Мальцево яхача юртара Мальцев» яха фильм хиннaчул тIехьагIа даьхка письмош». 19.35 — ЦТ. Экрана тIа эггара хьалха. «Познански фаьра хьаэнагаш» яха художественни фильм (Польша). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Искусства мастераш». СССР халкъа артистка Ф. Г. Раневская. 23.15 — «Сайранара сшараш». Эстрадни программа. Чакхьаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.10 — «ГIарагIурай бедарраш». Мультипликационни фильм. 17.20 — 78-ча шерарча ялатий наькъашка гIолла. «Лоацача хана» (гIалгIай меттала). 17.30 — «Толамга бола никъ». КПСС Нохч - ГIалгIай обкома лектора С. Б. Берсанукаева къамаьл (нохчий меттала). 17.45 — «ХьажкIаши машини». Iилман - популярни фильм. 18.00 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа. (эрсий, нохчий меттала) 18.20 — «Социалистически яхьа дневник». 18.50— Киножурнал. 19.00 — «Телехьажархочо хетт, критика ю, хьехар ду»... 19.30 — Концерт.

РАДИО

29 ИЮНЬ.

6.30 — «Бахархошта дукхагIа баьцадаараш» «Юбилейный» совхозера передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25— Халхара ашараш (гIалгIай меттала. 8.45 — «Схов чакхьаьннай, даьр фуд?» Сунженски районера передача (гIалгIай меттала). 9.15 — «Яьье хьалха латт коммунисташ». «Самашкинский» совхозера передача (нохчий меттала). 9.30 —ХIара балха денна — дикала Знак! Балха хапах дикагIа пайда эцар. Передача. 9.45 — Кхаь шера план — СССР Конституце шу дизарга! Горячеводски буровикаж йола передача (гIалгIай меттала). 16.00 — Чувашски музыкальни театра артистий концерт. 16.45 — «Вай доттагIий сийлен доккхали». Вежарвоша йолча Херсона 200 шу дизарга. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

30 ИЮНЬ

6.30 — «Юртара Iуйре». 6.40 — Ашараш. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Шун дехар кхоачашду оаха». Концерт (нохчий меттала). 9.15 — «Илли санна бола, къахьегам». Радиоочерк (гIалгIай меттала). 9.30 — «Самукъанеча талгIе тIа» (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 16.00 — «Идеологически болх — комплексни хьисапе». КПСС Советски райкома пропаганди агитацен отдела заведующе С. Саратова къамаьл. (нохчий меттала). 16.15 — Партийни кулгаллара доккха маIан дола принцип. Беседа 16.30 — Советски Эскара бIухоша дайта музыкальни моршалаш (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайранара Грозный» (горсете гIолла). 18.30 — Ашараш.

Хоттмсш

Тахан республике гIоллеи Грознеи кIезиг - дукха морхаш а йолаш, йоачаи а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 25—30, Грозне 28—30 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лаьгIо догIа а делхаш, къилбаседа малхбузехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 13—18, дийнахьа 23—28 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта. боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела—3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

СФ05203. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 4899.